

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

Gambler v Českých Budějovicích

Vedoucí práce: RSDr. Ján Mišovič, CSc.

Autorka práce: Václava Novotná

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 3. – kombinované studium

2009

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích, dne 14. června 2009

.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce RSDr. Jánu Mišovičovi CSc. za trpělivé vedení, cenné informace a konzultace, které mi poskytl při práci na bakalářské práci. Velké díky patří léčebně Červený Dvůr za umožnění spolupráce s léčenými gamblery a to zejména řediteli MUDr. Jiřímu Dvořáčkovi, Mgr. Svobodové a samozřejmě i samotným gamblerům. Díky patří i Policii ČR a magistrátu města ČB za informace. V neposlední řadě děkuji své rodině a partnerovi za podporu, trpělivost a flexibilní hlídání mé dcery.

ÚVOD	6
1. PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ.....	9
1.1 DEFINICE ZÁVISLOSTI DLE MKN-10	9
1.2 PROFIL GAMBLERA.....	11
1.2.1 <i>Stádia postupující závislosti</i>	11
1.2.2 <i>Typologie ohrožených skupin</i>	12
1.2.3 <i>Kombinovaně závislí</i>	15
1.2.4 <i>Gambler a okolí</i>	16
1.3 LÉČBA A JEJÍ TECHNIKY	21
1.3.1 <i>Nástroje změny</i>	21
1.3.2 <i>Stádia uzdravování</i>	22
1.3.3 <i>Techniky léčení</i>	23
1.3.4 <i>Prevence</i>	24
1.3.5 <i>Recidiva / Spouštěče</i>	25
1.4 KDE HLEDAT POMOC V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH	25
2. PROBLEMATIKA HEREN A VÝHERNÍCH AUTOMATŮ.....	27
2.1 VYMEZENÍ HAZARDNÍ HRY	27
2.2 HISTORIE VÝHERNÍHO AUTOMATU	28
2.3 HAZARDNÍ HRY VE SVĚTĚ	29
2.4 HAZARDNÍ HRY V ČR.....	29
2.4.1 <i>Problematika heren v Českých Budějovicích</i>	30
2.4.2 <i>Vyjádření magistrátu</i>	30
2.4.3 <i>Kriminalita spojená s hernami (Z poznatků POLICIE ČR)</i>	32
3. PRAKTICKÁ ČÁST	34
3.1 KAZUISTIKA	34
3.1.1 <i>Miroslav</i>	34
3.1.2 <i>Jiří</i>	35
3.1.3 <i>Marika</i>	37
3.2 REALIZACE SONDY	38
3.2.1 <i>Stanovení hypotéz</i>	38
3.2.2 <i>Výsledek výzkumu</i>	39
3.2.3 <i>Shrnutí</i>	41
3.3 STATISTIKA LÉČEBNY ČERVENÝ DVŮR ZA ROK 2008	41
ZÁVĚR	43
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	45
PŘÍLOHY	47
ABSTRAKT	58
ABSTRACT.....	59

ÚVOD

Téma gamblersství a problematiky heren jsem si zvolila ze dvou důvodů, jednak jsem byla svědkem devastace lidského života touto závislostí a za druhé mě udivuje, jak se uživí tři herny vedle sebe, byť jsou od sebe vzdáleny pouhých 50 metrů a kupodivu si vydělají i tam, kde zkrachuje i snaživý vietnamský obchodník. A není to už jen otázka okrajových částí Českých Budějovic nebo sídlišť, herny rostou jako houby po dešti v centru města, vedle škol a pro mne nečekaně i ve vilových oblastech typu Rožnov a Mladé. Právě proto jsem se zaměřila speciálně na herny a výherní automaty, jelikož podle sebraných informací, právě automaty hrají jednoznačný prim mezi léčenými (dle neoficiálních informací i mezi neléčenými) gamblery v ČR.

Herny jsou nebezpečné samy o sobě, nejenže tam prosedí dny a noci více či méně závislí hráči, ale hlavně jsou svým nonstop provozem skvělým cílem pro loupežná přepadení či vloupání a v hernách samotných se nezdá, že potkávají dealery drog, prostitutky a probíhá tam prodej kradených věcí.

Na začátku teoretické části se zabývám **vysvětlením pojmu závislosti** a patologického hráčství, aby bylo dobře patrné, že hráčství je stejně návykové a nebezpečné pro závislého i jeho rodinu jako užívání drog či alkoholismus. Ve většině léčeben v ČR se léčí patologičtí hráči s drogově závislými dohromady, jen se navíc ještě učí zacházet s penězi. Kdo je a kdo není patologický hráč, si můžete ověřit v „Dotazníku patologického hráče“ organizace Gamblers Anonymous.

V dalších kapitolách se více věnuji profilu gamblera. Popisuji stádia propadání se do závislosti, uvádím (dle Nešpora) více ohrožené typy lidí – dle druhu zaměstnání, rozdíly mezi pohlavími, problematiku mladistvých. I když v závěru je patrné, že ohrožen je dnes vlastně každý, rozdíly se během posledních let smazaly a nerozhoduje už ani zaměstnání ani vzdělání – hrají všechny skupiny obyvatel. Paradoxně je vyšší vzdělání větší překážkou v léčení, protože vzdělaní lidé umí své závislosti lépe skrývat a lépe si je pro sebe omluvit. Samostatnou kapitolou jsou pak kombinovaně závislí – např. proč baví hrát drogově závislé, či proč výherní automaty patří k tzv. hospodskému životnímu stylu.

Je nutné zmínit i změnu, kterou patologické hráčství vnese do celého okolí gamblera, ať už se jedná o psychosomatické potíže členů rodiny způsobené stresem, vysoké dluhy hráče, vliv hry na zdraví gamblera, zužování se sociální sítě gamblera a jeho rodiny, protože všichni z okolí už mu půjčili a buďme upřímní – neplatiče dluhů nemáme nikdo moc rádi. Závěr první

kapitoly se věnuje nástrojům změny, technikám léčení této závislosti, možnostem prevence s odkazem na seznam v příloze, kde jsou uvedeny kontakty na pomoc v Českých Budějovicích a nejbližší jihočeské psychiatrické léčebny.

V úvodu druhé kapitoly vymezují **pojem hazardní hry**. Jak už jsem se zmiňovala, má práce se zaměřuje spíše na výherní automaty a problematiku heren v Českých Budějovicích. Proto dále zmiňuji i historii vzniku výherního automatu ve světě i v ČR.

Jelikož je ČR jedním z evropských „přeborníků“ v počtu heren a výherních automatů na člověka, zařadila jsem do teoretické části i přehled, jak to funguje v jiných zemích, kde mají jaká omezení nebo, kde je hazardní hra přímo zakázána. Mne osobně překvapilo, že hazardu se holduje i v Africe.

Pak už se zabývám samotnými Českými Budějovicemi. Zkoušela jsem zjistit, zdali zde funguje nějaká vyhláška na omezení heren či výherních automatů, kolik vlastně město má z provozu těchto zařízení (což je hlavní důvod, proč se s touto problematikou nechce nikomu nic dělat) a kolik těchto zařízení zde vlastně je oficiálně hlášeno.

Spolupracovala jsem s *kriminální Policií v Českých Budějovicích* a s jejich pomocí jsem zjišťovala, vede-li se statistika trestných činů spáchaných gamblery. Jaká *kriminalita* se nejvíce dotýká *heren* a jak se kriminalita (ta odhalená) s nimi spojená zvedla za posledních 5 let.

Pod slibem anonymity jsem dostala i několik odpovědí na otázky od majitelů heren, zajímalo mne hlavně, kolik hráčů je uživí, kolik mají v průměru stálých zákazníků, zda má obsluha povolení je založit a jsou-li výherní automaty nějak nastaveny, popřípadě existuje-li něco jako systém, jak výherní automaty obejít.

Praktickou část mám rozdělenou do dvou částí z důvodu různých použitých metod. První část je *kvalitativní výzkum*, kde uvádím *kazuistiky* tří gamblerů. Se všemi třemi jsem dělala osobní rozhovor, i když ten třetí případ byl trochu oříšek. Jedná se o kazuistiku neléčeného gamblera, léčeného gamblera a ženy gamblerky. Nikde neuvádím jména, jelikož anonymita byla podmínkou poskytnutí rozhovoru. Na případech je jasně vidět, jak závislost zasáhla jejich životy, zatížila je dluhy a rozbila jim rodiny.

Druhá část je *kvantitativní výzkum*, kde jsem použila metodu *dotazníku*. Chtěla jsem zde načrtnout profil léčeného gamblera a potvrdit si hypotézu, že dnes už skutečně nezáleží na vzdělání, profesi a dokonce i věkové kategorie jsou už zasaženy všechny. Samozřejmě jsem si i dokázala hypotézu, že výherní automaty stále hrají hlavní úlohu v patologickém hráčství a zajímavé pro mne bylo zjištění, že drtivá většina z nich je věrná jen tomu jednomu „svému“ automatu. Spolupracovala jsem s jihočeskou psychiatrickou léčebnou - Červený Dvůr, kde mi

vyšli neobyčejně vstříc a vzorek dotazníků je počet léčených gamblerů za posledních 5 měsíců.

Položila jsem otázky i řediteli léčebny ohledně typu léčby, statistikách o počtu léčených gamblerů, poměru žen a mužů, zastoupení Romů a krajovém složení léčených.

Cílem praktické části je jednak, na třech konkrétních lidských životech jasně ukázat, jak patologické hráčství negativně ovlivní nejen život jedince, ale celé jeho rodiny. A po té, potvrdit si hypotézu o profilu léčeného gamblera. Dotazník je sice forma kvantitativní, avšak pojala jsem to kvalitativně a s jednotlivými gamblery vedla i doplňující rozhovor, abych si ověřila jejich pohnutky a pravdivost písemného projevu. Zajímalo mne hlavně, kdy přišla jejich první výhra, proč hrají, jestli mají jen jeden oblíbený druh hry, zda mají za sebou trestnou činnost, o co vše hrou přišli, zdali jsou věřící a proč se rozhodli léčit.

Co se týče literatury, drtivá většina informací pochází z publikací MUDr. Karla Nešpora, CSc., dále jsem čerpala z osobních šetření na magistrátu města České Budějovice, na kriminální policii ČR, z publikací PhDr. Jaroslava Hály a z internetu.

1. PATOLOGICKÉ HRÁČTVÍ

V České republice patologické hráčství bylo mnoho let v latentní fázi, jednalo se spíše o karetní hry v kombinaci s alkoholem. Gambleři v pravém slova smyslu se začali objevovat až po revoluci v roce 1989 s příchodem výherních automatů. Od tohoto roku se počet gamblerů navyšuje (statistiky jsou vedeny pouze na ty léčené). Kolik mezi námi chodí gamblerů, kteří se nikdy léčit nebudou, je otázka, ale myslím si, že každý z nás zná alespoň jednoho patologického hráče ve svém okolí a že těch neléčených gamblerů, je většina.

1.1 Definice závislosti dle MKN-10

„**Definice závislosti** dle 10. Revize Mezinárodní klasifikace nemocí (F1x.2, na místo x před desetinou tečku se doplňuje látka): Je to skupina fyziologických, behaviorálních a kognitivních fenoménů, v nichž užívání nějaké látky nebo třídy látek má u daného jedince mnohem větší přednost než jiné jednání, kterého si kdysi cenil více. Centrální popisnou charakteristikou syndromu závislosti je touha (často silná, někdy přemáhající) brát psychoaktivní látky (které mohou, avšak nemusí být lékařsky předepsány), alkohol nebo tabák. Návrat k užívání látky po období abstinence často vede k rychlejšímu znovuobjevení jiných rysů syndromu, než je tomu u jedinců, u nichž se závislost nevyskytuje. Definitivní diagnóza závislosti by se obvykle měla stanovit pouze tehdy, jestliže během jednoho roku došlo ke třem nebo více z následujících jevů:

- 1) silná touha po látce (craving)
- 2) potíže v sebeovládání při užívání látky, a to pokud jde o začátek, konec nebo množství látky
- 3) tělesný odvykací stav
- 4) průkaz tolerance k účinku látky (čím dál vyšší dávky)
- 5) postupné zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů
- 6) pokračování v užívání přes jasný důkaz zjevně škodlivých následků“¹

Definice patologického hráčství dle MKN-10 – diagnóza F63.0: Patologické hráčství se řadí mezi návykové a impulzivní poruchy. „Porucha spočívá v častých opakovaných epizodách hráčství, které převládají na úkor sociálních, materiálních, rodinných a pracovních hodnot a závazků. Postižení popisují intenzivní puzení ke hře, které lze těžko ovládnout, spolu

¹ NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislosti*. Praha: Portál, 2000. Str. 14-15

se zaujetím myšlenkami a představami hraní a okolností, které tuto činnost doprovázejí. K diagnostickým vodítkům patří trvale se opakující hráčství, které pokračuje a často i vzrůstá navzdory nepříznivým sociálním důsledkům.² Nepatří sem nadměrné hráčství u manických pacientů (F30.-), hráčství a sázení NS (Z72.6) a hráčství u asociální poruchy osobnosti (F60.2).

Když srovnáme definici závislosti na nějaké látce a definici patologického hráčství, tak je jasné vidět hned několik společných bodů a to zejména již zmíněný craving (bažení), pokračování v závislosti i přes negativní důsledky a zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů ve prospěch závislosti. Takže není divu, že *v léčebnách v ČR se gambléři léčí ve skupinách společně s drogově závislými či alkoholiky*. Například v léčebně Červený Dvůr na Českokrumlovsku se léčba zaměřuje hlavně na rekonstrukci osobnosti, takže není důvod gamblery léčit nějak zvlášť. Pouze mají navíc seminář, jak pracovat s financemi a splátkovým kalendářem.

K posouzení stavu gamblera nám může posloužit „**Dotazník na patologické hráčství organizace Gamblers Anonymous**“³. Otázek je 20 a odpovídá se pouze ano či ne. Patologický hráč odpoví kladně na více než 7 otázek.

- Ztrácíte často kvůli hře čas?
- Učinila hra Váš život doma nešťastný?
- Poškodila hra vaši pověst?
- Cítíte po hře výčitky svědomí?
- Hrál jste někdy proto, abyste získal peníze na dluhy či jako řešení finančních těžkostí?
- Zmenšilo hraní Vaši ctižádost či výkonnost?
- Když prohrajete, máte pocit, že se musíte, co nejdříve vrátit a vyhrát, co jste prohrál?
- Když vyhrajete, máte silnou touhu se ke hře vrátit a vyhrát ještě víc?
- Hrajete často tak dlouho, dokud neprohrajete všechny peníze?
- Půjčil jste si někdy proto, abyste financoval hru?
- Prodal jste někdy něco, abyste financoval hru?

² NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozšířené vydání, Praha: Sportpropag, 1999. Str. 16

³ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozšířené vydání, Praha : Sportpropag, 1999. str. 17

- Nechce se Vám používat peníze ze hry na normální účely?
- Způsobila hra to, že se nestaráte o prospěch rodiny?
- Hrál jste někdy déle, než jste měl původně v úmyslu?
- Hrál jste někdy, abyste unikl trápení a starostem?
- Spáchal jste někdy nezákonný čin, či o tom jen uvažoval, abyste financoval hru?
- Působí Vám hra potíže se spaním?
- Vedou hádky, nespokojenost nebo zklamání k tomu, že ve Vás vzniká touha hrát?
- Když se na Vás usměje štěstí, cítíte touhu to oslavit pár hodinami hry?
- Uvažoval jste někdy o sebevraždě v důsledku hry?

1.2 Profil gamblera

V této kapitole se pokusím nastínit životní peripetie patologického hráče. Jak se do závislosti může dostat, zda existují nějaké ohrožené skupiny. Jak si může gambler přitížit, pokud si hraní zkombinuje s drogou či alkoholem a v neposlední řadě se zaměřím na tragické důsledky života s gamblérem, čili na problematiku rodiny a okolí žijící s patologickým hráčem.

1.2.1 Stádia postupující závislosti

Upadání do závislosti se dá rozdělit do tří stádií.

- **STÁDIUM VÝHER**
Počátkem všeho je výhra, oč větší výhra, o to rychlejší průběh. Hráč touží vyhrát znovu, sní o velké výhře a je ochoten sázet, či hrát o stále větší sumy. Zvyšuje se i četnost jeho pokusů výhru zopakovat. Je nadšený pro hru, pokud hrál dříve ve společnosti, začíná se stahovat k samostatné hře. Svými výhrami se okolí chlubí. Pokud přestane v této fázi hrát, dojde k uzdravování, pokud ne, pokračuje druhé stádium -)
- **STÁDIUM PROHRÁVÁNÍ**
Nyní jde už o pravé patologické hráčství. Gambler již často financuje hru z půjčených peněz. Půjčky nesplácí a „lepší“ je dalšími půjčkami. Sní o velké výhře, fantazie ho zaměstnávají celodenně. Začíná skomírat jeho pracovní morálka a objevují se problémy v rodině, před kterou se zatím snaží problém s hrou tajit. Zkouší přestat hrát – neúspěšně. V této fázi už je podrážděný, nešťastný a není schopen splácet své dluhy.
- **STÁDIUM ZOUFALSTVÍ**

Hráč už většinu svého času věnuje hře nebo snění o ní. Dále prohrává. Ze svých neúspěchů obviňuje hlavně okolí. V této fázi neustálé lhaní a velké dluhy vedly k rozpadu rodiny. Hráči se pokoušejí svou situaci řešit trestnými činy (krádež, podvod, přepadení) nebo o nich uvažují. Pověst gamblera je již poškozena. Přicházejí myšlenky na sebevraždu. Pronásledují je deprese a beznaděj. Někteří propadají alkoholu či drogám.⁴

Ne všichni gambleři si musí projít všemi stádii. Čím dříve si hráč uvědomí riziko a rozhodne se přestat, tím má větší naději, že to dokáže.

Doba, za kterou se může gambler dostat do třetího stádia je různá. Rychleji to jde pochopitelně u dětí a mladistvých, zde se jedná o týdny, maximálně měsíce. U dospělých se to obvykle pohybuje od jednoho roku do tří let.

1.2.2 Typologie ohrožených skupin

Podle soudně psychiatrické praxe existují dva základní typy chorobných hráčů:

a) Lidé, kteří hráčství propadli po předchozí neúspěšné životní kariéře, po sestupu na společenském žebříčku. Jsou to lidé i nadprůměrně inteligentní, dobře profesionálně orientovaní, pěstující hazardní *hru jako svůj životní styl*. V poslední době však v této skupině objevují i recidivisté, nezaměstnaní a příjemci sociálních podpor.

b) Lidé, kteří propadli hraní na automatech. Jsou většinou mladiství, s problémy chování v rodině i ve škole, nezaměstnaní, mající zkušenost s drogami a páčáním trestné činnosti. Lidé *hrající z touhy po zážitcích*, senzaci, pro napětí ze hry, pro možnost bezpracného zisku i pro snahu vyhrát zpět prohrané peníze. Jsou to hráči, pro něž se herna stala druhým domovem.⁵

Dále můžeme rozlišovat:

- Dle pohlaví

Mezi gamblery jednoznačně převládají **muži**. Jsou prostě od přírody „hravější“ a mají touhu vítězit. Začínají často hrát už jako mladiství. Nebudu tu však popírat, že existují i závislé ženy. U nich jsou často i fatálnější následky pro rodinu. Ženy však na rozdíl od mužů začínají hrát až v pozdějším věku, často jako prostředek k úniku z deprese.

⁴ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozšířené vydání, Praha: Sportpropag, 1999. str. 12

⁵ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. ISBN 80-244-0337-4 –str. 88-89

Poměr muži versus ženy je 2:1.⁶ Doufám, že „feministické“ tendence vyrovnávání se mužům nebudou pokračovat i v hráčství, jako se jim to už skoro povedlo v alkoholismu. (Převážná většina léčených žen v léčebně Červený Dvůr jsou alkoholičky). Nedávno jsem totiž viděla na veřejnoprávní televizi ČT 4 Sport reklamní spot, kde k on-line pokeru zve žena – „úspěšná“ profesionální hráčka.

- Dle věku

V dnešní době hrají již **všechny věkové skupiny**. Dle statistik léčebny Červený Dvůr je nejčastější věk gamblerů 21-30 let. Gamblerů, se kterými jsem mohla dělat rozhovor, a vyplnili mi dotazníky, byli jak dvacetiletí mladíci, tak ale i zralí pánové kolem šedesátky.

Jednoznačně nejohroženější věkovou skupinou jsou **děti a mladiství**. Patří sem citově strádající děti, na které rodiče nemají dostatek času a nemají dostatek mimoškolních zájmových činností.⁷ Mladiství, kteří neumějí zacházet s volným časem. Stává se, že děti bohatých podnikatelů, kteří mají hodně nevyplněného volného času, protože jejich rodiče jsou pracovně zaneprázdnění, dostatečně se jim nevěnují, ale dávají dětem dostatek finančních prostředků, právě končí v hernách u výherních automatů.

Samostatnou kapitolou jsou tzv. **hyperaktivní děti** = děti s poruchou pozornosti. U nich je zvláštní, že ačkoli se nevydrží soustředit ve škole, u automatu (většinou zábavního) dokážou sedět dlouhé hodiny bez přerušení. Zvyknou si na prostředí herny a volně pak přejdou na automaty výherní.⁸

Nebezpečí u dětí a mladistvých tkví i v tom, že si nedostatečně rozvíjejí sociální dovednosti a dlouhé hodiny trávené sezením a koukáním do blikajících přístrojů negativně ovlivňují i zdraví (a to zejména pohybový aparát a oči).⁹

- Dle profese

Podle publikací MUDr. Nešpora jsou nejčastěji ohroženi **číšníci** a personál pracující v zařízení s výherními automaty.¹⁰ Dále pak lidé pracující s vysokými finančními obnosy v hotovosti a ti co mají velké a nepravidelné příjmy (např. obchodní zástupci).

⁶ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie. Analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha : Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2781-3 – str. 129

⁷ Kolektiv autorů. *Primární prevence sociálně patologických jevů v pedagogické praxi*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E.Purkyně – PF – ISBN 80-7044-583-1 str.27

⁸ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozš. vydání, Praha: Sportpropag, 1999. Str.14

⁹ CHALUPOVÁ,R., LUKEŠ,V.: *Diagnóza patologické hráčství*.Pedagogické centrum, Č. Budějovice 1997

¹⁰ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozš. vydání, Praha: Sportpropag, 1999.

Ohrožení jsou také tzv. **profesionální hráči**, kteří mohou dlouhou dobu úspěšně na hazardu vydělávat. Když ovšem propadnou patologickému hráčství, na všechny své ověřené finty, jakoby zapomněli.

Mezi ohroženou profesi patří také policisté, kteří se často v hernách vyskytují během šetření kriminality s nimi spojené.

V mém vlastním šetření v léčebně se objevovali různé profese, od manažerů, přes státní úředníky, po barmany a dělníky.

Dovolte mi zde malou osobní poznámku o článku, který mne nedávno velmi pobavil – ovšem v tom negativním smyslu. Jistá paní Kateřina Kadlecová v Reflexu¹¹ uvedla článek začínající heslem „**Mimořádně nadaní Češi žijí z hazardu**“. Opěvovala tam on-line poker a uváděla ho jako skvěle placenou brigádu pro vysokoškoláky s matematickým nadáním. Píše zde o pokeru, jako o hře velkých mozků a „vyšší třídy“ (burzovní makléři, programátoři, právníci). Jen někde ke konci článku se pár větami zmínila, že někteří pak prohrají vše a tráví u počítače neúměrně hodin denně. V závěru dochází k názoru, že krize hráčství přeje (s čímž nezbyvá než souhlasit) a článek končí větou: „To jen pro inspiraci při hledání nového zaměstnání“. Za tuhle větu by jí jistě gambleři v léčebnách „zatleskali“.

- Nezaměstnaní

Častěji **gambler jako nezaměstnaný skončí**, spíše než začne. Ale samozřejmě, že množství volného času a nedostatek peněz, může vést člověka k nápadu, že výhrou by se vše v dobré obrátilo a tím upadnout v tenata hráčství.

- Jiní

Mezi rizikové skupiny patří i lidé se zvýšeným **stresem**, lidé v tíživé životní situaci, závislí na alkoholu či drogách, lidé, co mají peníze jako hlavní životní hodnotu. Bohužel nejen v USA už má gambling svou tradici. Už i v ČR existují hráči, kteří mohou uvést, že jejich otec je také patologickým hráčem a že na prostředí herny jsou tak zvyklí od dětství (podoba s alkoholiky). Je tady tudíž 25% šance, že děti gamblera budou mít stejnou diagnózu.¹² Mezi rizikové faktory patří též nižší sociálně-ekonomický status jedince, příslušnost k minoritě (např. na herny jen s romským obsazením můžete v ČB narazit třeba v hernách v oblasti Čtyři Dvory nebo Palackého náměstí – zdroj Policie).

¹¹ KADLECOVÁ, K. Poker a milióny. *Reflex*, 2009,č.19 [7.5.2009]

¹² FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie. Analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha : Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2781-3. str-129

1.2.3 Kombinovaně závislí

Zcela zvláštní odvětví činí tzv. kombinovaně závislí, což znamená, že patologické hráčství si „opeřili“ jinou závislostí, zejména s návykovými látkami.

Definice návykové látky: „alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobí nepříznivě ovlivnit psychiku člověka, jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.“¹³

Droga je jakákoliv látka, ať už přírodní nebo syntetická, která má tzv. psychotropní účinek, tj. ovlivňuje určitým způsobem naše prožívání okolní reality, mění naše vnitřní ladění (tedy i alkohol). Má tedy něco jako „potenciál závislosti“, protože zde může vzniknout závislost. Potenciál závislosti je u různých drog odlišně vyjádřen, může být větší nebo menší, ale přítomen je vždy.¹⁴ (Presl – přední český drogový odborník z nadace DROP-IN)

Ze začátku se hodně ve spojení s výherními automaty či hovořilo o „**hospodském stylu** života“. Češi jsou prostě „hospodský národ“ a tak první gambleři vznikali v hospodách a barech se sklenicí piva v ruce. Ona sklenice piva bývá pak největší problém při recidivě, jelikož se v ní „rozpouštějí“ předsevzetí nehrát.

Problémem posledního desetiletí jsou hlavně drogy. V kombinaci s patologickým hráčstvím se jedná spíše o hracího narkomana. Narkoman nemající peníze na dávku se snadno upne na představu snadné výhry = nové dávky. Narkomani kupodivu nehrají hlavně pro peníze, ale podle informací kriminalistů z drogového oddělení¹⁵, tím převážně zabíjejí čas. Jsou to závislí na převážně **stimulačních drogách**, zejména na pervitinu (dle výroční zprávy za rok 2007 je v Jihočeském kraji 85% drogově závislých právě uživateli pervitinu¹⁶), takže když si dají dávku, jsou pak několik hodin až dní v „rauši“ a musejí přebytečnou energii někde vybit a automat je ideální příležitostí, navíc má světelné a hudební efekty, které narkomana baví. A prostředí herny je velmi často ideálním útočištěm drogových dealerů, takže na případný „nákup“ nemusíte daleko. Měla jsem možnost dělat rozhovor se dvěma muži ve věku 20 a 22 let, kteří byli závislí na pervitinu a právě po požití drogy, je přepadala nezvladatelná touha hrát. Jeden hrál automaty a druhý chodil do kasina na ruletu. Oba vedla dvojí závislost k obrovským dluhům a k trestu odnětí svobody.

Co bych jmenovala jako novější kombinaci s hráčstvím, je **workoholismus**. V léčebně jsem se setkala s hráčem, který byl výborný manažer, velmi schopný organizátor, ale ten typ člověka, co musí mít vše perfektní a nejlíp, když si to udělá sám. Což samozřejmě obnáší

¹³ Trestní zákoník §89 odstavec 13

¹⁴ PRESL, J.: *Drogová závislost*. Maxdorf, Praha, 1994. str.11

¹⁵ POLICIE ČR – kriminální oddělení České Budějovice

¹⁶ Dostupné na <http://www.drogy-info.cz> – výroční zprávy

naprosté pohlcení prací a vysoký stres. Hraní bral jako relaxaci a útěk od pracovního stresu, ale propadl mu opakovaně se stejnou vášní, jako pracoval. Jeho recidivy spočívali právě v nezvládnutí pracovního tempa a přílišného stresu bez odpočinku.

Některé typické kombinace návykových problémů dle Nešpora (jedná se o vzájemné posílení závislostí)¹⁷:

Patologické hráčství => závislost na alkoholu nebo pervitinu

Závislost na práci => patologické hráčství

1.2.4 Gambler a okolí

- **Rodina**

Pokud má gambler rodinu, neničí hrou jen sebe, ale všechny ve svém nejbližším okolí. Jestliže někdo neustále lže a kvůli jeho nedůslednosti, se to na něj čím dál častěji provalí, ztrácí jeho bližní k němu důvěru. A důvěra je podstatná část vztahu. Gambler svou závislost z počátku tají, takže nikdo nemusí nic tušit. Poté se nakupí problémy a bližní zjistí, že neproběhla platba plynu, elektřiny, nájem neodešel a ze všech koutů se hrnou příbuzní, co by rádi zpátky své peníze a to se příští týdnů stále opakuje. Partner už se doma radši moc nezdržuje a zanedbává i péči o děti, pokud je má. Začínají zvonit exekutoři (v lepším případě) nebo lichváři (v horším případě). V životě s patologickým hráčem trpí následky celá rodina a to provází i různé zdravotní problémy spojené se stresem – žaludeční vředy, vysoký tlak, blíží se nervové zhroucení.

„... Negativní důsledky se neodehrávají jenom v místě, kde se provozují výherní automaty, ale daleko spíše v rodinách a životech těch hráčů. Protože jeden hráč zasáhne řadu dalších lidí okolo sebe. A to jednak tím, že dochází k depresivním stavům, k sebevraždám, k hospitalizacím, které něco stojí. Přináší to problémy blízkým těch hráčů, jako jsou manželky, děti, rodiče. A samozřejmě jsou tu sociální důsledky. Naši pacienti mívají velké dluhy, třeba až miliony nebo několik desítek milionů korun. Probíhají tam exekuční řízení, takže celá rodina je ožebračená. Je to veliké riziko bezdomovectví, protože vlastně řada hráčů, kteří mají ještě nějakou nemovitost, vlastní byt nebo domek, tak k uhrazení dluhů tyto nemovitosti prodávají a ocitají se bez vlastního bydlení. Řada z nich má vlastně formální bydliště na úřadě. Takže to riziko, že se opravdu octnou na ulici, je obrovské. A samozřejmě dochází k rozvodům

¹⁷ NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislosti*. Praha: Portál, 2000. str. 49

*se všemi negativními důsledky, co s sebou nese pro všechny, hlavně pro děti. Velké jsou náklady zdravotnictví, náklady státu, sociálních úřadů.*¹⁸řekla psychiatrička Eva Mráčková, z psychiatrické léčebny Bohnice v rozhlasové besedě Jarmily Balážové z 22.10.2008.

Partneři či partnerky dle Nešpora procházejí různými stádii, která dříve nebo později v životě s gamblérem nastanou:

STADIUM POPÍRÁNÍ – partnerka si starosti z hráčství partnera nechává pro sebe a omlouvá ho. Začínají se projevovat dluhy a nesplacené účty.

STADIUM STRESU – hráč už netráví s rodinou tolik času, objevují se hádky, žena se cítí odmítána a začíná vznášet požadavky. Žena zatím za hráče platí jeho dluhy. Vyhýbá se okolí a cítí se osamělá.

STADIUM VYČERPÁNÍ – žena už má pocity beznaděje, prožívá úzkost a paniku. Může dojít k rozvodu, sebevražedným pokusům a zneužívání alkoholu.

Pokud žena tyto fáze překoná a zvládne situaci, dochází k uzdravování:

KRITICKÉ STADIUM – partnerka si uvědomí, že hráčství je nemoc a vyhledá pomoc. Snaží se zase obnovit své sociální síť a odmítá již platit za partnera dluhy.

STADIUM ZNOVUVYTVÁŘENÍ – ženě se vrací sebedůvěra, rodina se citově sblíží. Již je schopna se samostatně rozhodovat a řešit problémy.

STADIUM RŮSTU – znovu se vytváří důvěra mezi partnery, větší citovost. Žena cítí uvolněnost, uspokojení a radost z úspěchu.¹⁹

Partneři gamblérů musí postupovat cestou tzv. „tvrdé lásky“. Dávat jim najevo svou lásku, ale také pevně stanovit hranice. Půjdou se léčit, nebo budou muset nést následky svých činů. A partneři by na svých vytyčených hranicích měli pevně trvat. Měli by více myslet na sebe, starat se více o psychickou i fyzickou kondici, udržovat si svou síť sociálních vztahů. Postavit se k problému čelem a stále gamblera neomlouvat a nestydět se za rodinou situaci. Pokud bude hrozit sebevraždou nenechat se citově vydírat. Ano, patologičtí hráči jsou ohroženi sebevražednými sklony, ale je to důsledek jejich hráčství a ne rodinné situace. Je třeba je okamžitě poslat k nějakému odborníkovi, dát jim kontakt na krizovou linku. Ale nemít pocit viny. Partneři nesmí gamblérovo hráčství držet „pod pokličkou“, naopak by to měli říct, co nejširšímu

¹⁸ Dostupné na <http://www.rozhlas.cz/cro6/>

¹⁹ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozš. vydání, Praha: Sportpropag, 1999.

okruhu příbuzných a známých, čili těm, kam si gambler může jít půjčit. A společně spojit síly.

Je možné změnit životní styl, zamezit gamblerovi v častém kontaktu s herním prostředím. Vyplnit mu v rámci možností volný čas.

Co však musí partner gamblera udělat jako první je **oddělit finance**. Například může si nechat posílat gamblerovo výplatu na svůj účet a mít k němu dispoziční právo jen on (partner). Nebo v horším případě podat návrh k soudu ke zbavení nebo k omezení k právním úkonům. Patologické hráčství je soudem vykládáno za duševní poruchu, která není jen přechodná (§10 občanského zákoníku). Soudem by byl stanoven gamblerovi opatrovník, který by za něj činil úkony, ke kterým by nebyl způsobilý (např. finanční transakce).

Gambler má také děti, na ty hlavně pozor! Může zde být pravděpodobnost převzetí životního stylu závislého rodiče.

Aby se dítě v rodině, kde se nachází patologický hráč, chránilo je nejdůležitější problém s patologickým hráčstvím co nejrychleji a účinně vyřešit. Pokud tento problém trvá, dítě by mělo jasně vědět, že problém a jiné nedobré situace a vztahy v rodině nezavinilo. Úlohu nefungujícího nebo špatně fungujícího táty může částečně převzít strýc, tchán, děda nebo rodinný přítel, či jiná mužská osoba. Při všech problémech a potížích by měla zůstat v rodině atmosféra, která je pro dítě předvídatelná. Mělo by například vědět, že v určitou hodinu bude připraveno jídlo, že se bude pamatovat na oslavu jeho narozenin nebo že se bude vyprávět pohádka na dobrou noc.²⁰

- **Věřitelé**

Gambler postupem času vyprosí peníze od **rodiny, příbuzných a známých**. Tím, že půjčky nesplácí, ztrácí u okolí důvěru a oni mu již nepůjčí. Nezřídká půjčuje gamblerovi i personál v herně, kde je pravidelným hostem.

Pak má gambler ještě několik možností. Buď prodá veškeré vybavení domácnosti a cennosti rodiny do **zastavárny**.²¹ Nebo se stane součástí „bludného kruhu“ **úvěrových** kartiček, kontokorentů a rychlých půjček, které jsou dnes tak v módě. Protože je však nebude mít z čeho splácet, dojde na (v dnešní době často skloňovanou)

²⁰ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozš. vydání, Praha: Sportpropag, 1999.

str.65

²¹ KOHOUT, P. *Jsem hazardní hráč*. Praha: Grada Publishing, spol. s r.o., 2000. ISBN 80-7169-958-6 – str. 24

exekuci. Což bývá posledním „hřebíčkem do rakve“ rodinného soužití. Gamblerovi i jeho rodině zabaví veškerý majetek včetně nemovitosti (pokud ji vlastní). Touto cestou se může gambler dopracovat až k bezdomovectví.

A nejhorším věřitelem je **lichvář**. Už v roce 1899 vyšla kniha o nebezpečí lichvy, kterou vydala katolická církev: „*Lichva jest úplata, kterou žádá věřitel na dlužníkovi přes splátku ze zápůjčky za zapůjčené věci zužitelné.....Pravíme dále. „přes splátku“, čímž naznačeno, že věřitel na dlužníkovi žádá splátku i úplatu, tedy více, než bylo zapůjčeno; a právě ono superplus, onen rozdíl mezi tím, co zapůjčil věřitel, a tím, co později zaplatil dlužník, je lichva.....Bráti lichvu ze zápůjčky jest nespravedливо, neboť prodává se tím něco, co není.*“²²

Známy jsou případy, kdy lichváři vydírají dlužníka výhrůzkami fyzického násilí nebo násilím spáchaném na bližních. Zvláště gambleři z romské komunity využívají služeb lichvářů, jelikož pro banky často nemají potřebné potvrzení o výši příjmu z důvodu nezaměstnanosti.²³

- **Zdravotní důsledky**

Tak například to dokazuje článek z odborného fóra pro lékaře a farmaceuty:

„New York/Reuters, 8.12.00 – Výzkumem patologického hráčství se zabývá Dr. Gerhard Meyer z Psychologického institutu na univerzitě v Brémách. Na 10 dobrovolnících, náhodně vybraných v kasinu, se rozhodl zjistit, vyvolává-li hráčství fyziologickou odezvu organismu. Výzkum probíhal v kasinu, kde hráči hráli karetní hru Black Jack jednak o peníze, jednak „pro radost“. Měřen byl tep každého hráče a odebírány byly taktéž vzorky slin, které byly později laboratorně analyzovány.

Výsledky ukázaly, že u každého hráče došlo během hry ke **zrychlení srdečního tepu**, a to v podstatně vyšší míře, hrálo-li se o peníze. Analýzou vzorků slin bylo zjištěno, že během hry **dochází k uvolňování hormonů** (stejný vzestup, hrálo-li se o peníze), jejichž spektrum je podobné, jako při **stresu**, např. u parašutistů během seskoku. Reakce přetrvávají i po hře a vyvolávají stav euforie. Problémem gamblerů je však doba, strávená hraním. Je-li seskok padákem jednorázovou záležitostí, hráči tráví v kasinech či u hracích automatů v barech často dlouhé hodiny po mnoho dní v týdnu.

²² VŘEŠTÁL, A. *Lichva a úrok ve světle mravouky katolické*. Praha: V.Kotrba. 1899 – str. 64-66

²³ BAKALÁŘ, P. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia. 2004 ISBN 80-7220-180-8 – str. 90

Neodvratným následkem je podle Meyerse postupný vznik **fyzické závislosti**, zcela shodné s tou, která vzniká při alkoholismu nebo braní tvrdých drog.²⁴

Již z výše zmíněného článku vyplývá, že zatěžováno bude srdce a mohou se projevit i nemoci související se stresem: krevní tlak, vředové choroby žaludku, střevní nemoci, cukrovka. To stejné se týká i rodiny, jelikož ta je též zatížena neúměrným stresem.

Jinak speciálně hráči na automatech budou mít od stálého sezení na stoličce problémy s páteří a to nejčastěji s bederní a krční. Gambleři, se kterými jsem hovořila, si právě nejvíce stěžovali na bolesti hlavy od krční páteře, zhoršení zraku a popřípadě nějaké kloubní problémy na prstech či chronické bolesti v zápěstí. Se zrakem a krční páteří budou jistě bojovat i hráči on-line kasin či pokeru.

- **Trestná činnost**

Hráčství je považováno za jednu z největších oblastí vzniku kriminality. Pachatele této trestné činnosti lze rozdělit do několika skupin:

- a) Osoby páchající trestnou činností, která přímo souvisí s provozováním hazardních her. Jedná se především o neoprávněné provozování loterie a dalších sázkových her nebo nelegální provozování hracích automatů. Dále sem patří provozovatelé nepoctivých her a sázek a osoby, které umožňují hraní dětem a mladistvým.
- b) Gambleři, kteří páchají trestnou činností z důvodu chorobného hráčství. Tato trestná činnost majetkového charakteru je směřována vůči rodině, okolí, přátelům, jsou ale zaznamenávány i případy podvodů na hracích automatech.
- c) Osoby, které zneužívají toho, že se legálním způsobem podílejí na provozování hazardních her. Jsou to např. zaměstnanci kasin, heren, krupiéři. Trestná činnost těchto osob většinou spočívá v nejrůznějších způsobech krádeží zisku, zpronevěry, krádeže aj.
- d) Osoby, které využívají návykovou chorobu u jiných osob a páchají trestnou činností, jako je lichva, vydírání, pohlavní zneužívání, prostituce, krádeže. U mladistvých gamblerů je vždy hra spojena s ohrožováním mravní výchovy mládeže.
- e) Osoby, které páchají trestnou činností na majitelích nebo provozovatelích heren a kasin, což je typické pro organizovanou kriminalitu spolu s vydíráním.

Mezi kriminalitou, která je nejvíce u gamblerů rozšířena, je trestná činnost, která má majetkový charakter nebo majetkový výnos. V této oblasti jsou nejrozšířenější krádeže,

²⁴ MEDICÍNA r.11/č.VII. str. 3, 20.12.2000 – dostupné na: <http://www.zdrava-rodina.cz/med>

podvody, zpronevěry, loupeže, poškozování cizí věci, vloupání, ale i vraždy. Rovněž však ani v policejní statistice se nevyskytuje patologické hráčství jako motiv činu, i když se jedná o rychle rostoucí sociálně patologický jev mající vysokou latenci a prokazatelně se vyskytují v řadě násilné a majetkové trestné činnosti.

Patologické hráčství není považováno za závislost, patří k návykovým chorobám a podle mezinárodní klasifikace je považováno za duševní poruchu. Na základě této diagnostiky by bylo možné uvažovat o vlivu na přičetnost pachatele, a proto je možno při posouzení trestní odpovědnosti pachatele vyžádat znalecký posudek o duševním stavu tohoto pachatele.²⁵

1.3 Léčba a její techniky

Léčba bývá zahajována až v okamžiku, kdy sám postižený definuje tuto poruchu chování a kdy se sám chce vyléčit. Ústavní léčba je různě dlouhá, v závislosti na psychiatrickém zařízení, kde se uskutečňuje, a v závislosti na dalších psychických a fyzických poškozeních doprovázejících patologické hráčství, od tří týdnů až do tří měsíců. Cílem je úplná abstinence od hráčství.

V průběhu hospitalizace se gambler podrobně seznamuje se svou chorobou, uvědomuje si ji a přijímá problémy, které mu způsobila hra. S pomocí terapeuta se učí uspořádat své finanční záležitosti, poznávat sám sebe a osvojuje nové techniky, jak se vyhnout pokušení znovu hrát. Doba hospitalizace je vyplněna takovými technikami a sociálním výcvikem, jako je např. psychodrama, arteterapie, pracovní terapie, nácvik sociálních dovedností, změna životního stylu, jóga, komunikační dovednosti, postupy při hledání zaměstnání aj.

Nezbytná je podpora rodiny a okolí. Současně s hráčstvím je často třeba léčit i další doprovodné znaky, které hráčství vyvolalo, jako např. deprese, mánie, úzkosti, sexuální dysfunkce, alkoholismus ...²⁶

Léčit se může pokusit gambler sám pomocí „svépomocných příruček“ nebo kontaktováním nějaké skupiny anonymních hráčů, může zavolat na krizovou linku (např. v psychiatrické léčebně Bohnice), má na výběr z ambulantní léčby, ústavní léčby.

1.3.1 Nástroje změny

Nástroje změny jsou postupy, které se nejčastěji používají při léčbě za pomoci terapeutů:

²⁵ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. ISBN 80-244-0337-4 –str.92-93

²⁶ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. ISBN 80-244-0337-4 –str.92-93

- *Posilování motivace* – uvědomit si rozpor mezi tím, jak hráč jedná a jak by jednat chtěl. Uvědomění si, o co vše hrou přišel a proč to chce změnit. Posilování negativní motivace.
- *Dobré vnímání sebe i vnějšího světa* – nejčastěji se používá psaní deníků, aby si hráč uvědomil sám sebe a své pocity i svůj „často pokřivený“ vztah k okolí.
- *Dovednosti potřebné pro život* – jsou to hlavně sociální dovednosti: zvládání asertivních technik, schopnost předvídat následky jednání, empatie, schopnost vytvářet kvalitní síť sociálních vztahů, komunikační dovednosti, důležitá je i schopnost čelit reklamě (např. blikající transparenty se sumou, kterou může zákazník danou hodinu vyhrát), nácvik přijímacího pohovoru do zaměstnání, tvorba splátkového kalendáře
- *Dovednosti sebeovlivnění* – sebemotivace, zvládání nudy či naopak napětí, práce na zvýšení sebeúcty
- *Změna životního stylu* – hráč by se měl zamyslet, nad dosavadním životním stylem. Jestliže byl hráč povoláním provozní herny, bylo by lépe, aby už se ke svému povolání nevracel. Je-li jeho zvykem jít po práci na pivo s kolegy a on ví, že pivo je oním spouštěčem, který oslabuje jeho rozhodnutí nehrát, pak by bylo lépe chodit po práci např. na tenis.
- *Relaxační techniky* – je nutné se naučit odpočívat – účinná relaxace tlumí následky stresu, mírní úzkosti a deprese.
- *Rodinná terapie* – důležitá je pomoc rodiny a tak je prioritní zachovat dobré rodinné vazby, neztrácet kontakt a posilovat zpětnou harmonizaci vztahů, které byly narušeny ztrátou důvěry.²⁷

1.3.2 Stádia uzdravování

Stadium uzdravování se může nastartovat až ve chvíli, kdy si hráč řekne dost a přestane hrát. Poté prochází třemi stádii:

- *Stádium kritičnosti* – Hráč poctivě hledá pomoc, postupně získává naději. Opouští svět fantazií a přijímá skutečnost. Přestává hrát. Začíná uvažovat zodpovědně. Chladnokrevně provede svou finanční inventuru a sestaví plán splácení dluhů. Uvažuje jasněji. Je schopen lépe uspokojovat své skutečné potřeby, včetně duchovních. Začíná řešit problémy a správně se rozhoduje. Vrací se do zaměstnání.

²⁷ NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislosti*. Praha: Portál, 2000. str. 59-78

- *Stádium znovuvytvoření* – Na základě svého finančního rozpočtu začíná splácet dluhy. Má jasné a konkrétní plány, jak postupně nahradit škody, které způsobil. Je více schopen přijímat své silné i slabé stránky. Vztahy v rodině se zlepšují. Bývalý hráč si nachází nové záliby a zájmy. Postupně se mu vrací sebeúcta. Rodina a přátelé mu začínají více důvěřovat. Je schopen stanovit si kvalitní cíle pro život. Pokud je to třeba, dokáže řešit spory s úřady nebo soudy. Je trpělivější. Více času tráví s rodinou. Postupně se mu vrací klid.
- *Fáze růstu* – Bývalý hráč se přestává zabývat myšlenkami na hru. Pohotově řeší různé problémy, které mu život přináší. Začíná chápat sám sebe a rozumět si. Začíná chápat druhé. Je schopen projevit druhým lidem náklonnost a pomáhat jim. Nachází nový způsob života.²⁸

1.3.3 Techniky léčení

Uvedu zde jen několik vybraných technik pro příklad:

Abstinentská krabice – seznam různých životních situací se rozstříhá na proužky a účastníci náhodně vytahují jednotlivé situace, pak situaci popíší, popřípadě předvedou.

Blbec v autobuse – pacient má popsat, jak bude reagovat na pana Blbce, který chce autobus řídit místo řidiče.

Muzikoterapie – většinou hudba v kombinaci s relaxačními technikami

Odmítání – metodika nácviku odmítání.

Psychodrama – např. nácvik zvládnutí obtížné situace.

Semafor – vybavit si v rizikové situaci semafor. Červená = stop, zatavit a uvažovat; Oranžová = jaké možnosti mám na výběr?; Zelená = vybranou možnost uskutečnit a vyhodnotit výsledek.

Sněhová koule – sněhová koule hozená do údolí na sebe navazuje další sníh – např. jak abstinence ovlivní nebo vyvolá další pozitivní změny v životě.

Třístupňová obrana –

- 1 .hradba = řetězce vedoucí k setkání se spouštěči a jejich přerušení;
- 2 .hradba = řetězce vedoucí od spouštěčů k recidivě;
- 3 .hradba = řetězec vedoucí od prvního porušení abstinence k debaklu – rychlé zastavení recidivy.

Váhy – systém plusů a mínusů – co mi závislost dává a co mi bere.

²⁸ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozš. vydání, Praha: Sportpropag, 1999.

Zdroje zvládnání stresu – nejdříve rozpoznat příznaky stresu, pak identifikovat zdroje a nakonec si osvojit dovednosti umožňující stresovou situaci lépe zvládat.

1.3.4 Prevence

Příčiny vzniku patologického hráčství jsou multifaktoriální, pravděpodobnost vzniku a rozvoje mohou ovlivňovat biologické faktory (Geneticky podmíněné dispozice) v interakci s psychologickými a sociálními.²⁹ Proto je těžké jasně formulovat prevenci. Gambler může být člověk s nízkým vzděláním, stejně jako vysokoškolák; nezaměstnaný, jako manažer; mladiství jako člověk nad 60 let.

Jediná účinná prevence je „*nehrát*“. Naučit se dobře pracovat se stresem, osvojit si nějakou účinnou relaxační techniku, mít dobrý životní styl a mít kvalitní volnočasový program (varianty proti nudě). V případě krizové životní situace včas vyhledat odbornou pomoc (psycholog) nebo se s problémy obrátit na rodinné zázemí.

Prevence je důležitá hlavně v období dětství, protože mladiství mají větší sklony k rychlejšímu spádu závislosti. Fungující rodina má pro psychický i tělesný vývoj dítěte zásadní význam. Dlouhodobé sledování dětí vyrůstajících bez rodičovské lásky (což se dotýká i dětí z neúplných nebo narušených rodin) ukazuje, že tyto děti trpí ve zvýšené míře duševními poruchami ve smyslu depresivních a úzkostných poruch nebo závislostí než děti, které zkušenost smysluplného laskavého vztahu s dospělou autoritou měly. Citově zanedbávané děti mají rovněž sklon k asociálnímu chování v dospívání.³⁰

Rodina by se měla držet těchto zásad:

Dítěti naslouchat a věnovat mu potřebný čas.

Debatovat s dítětem na téma závislosti – mít dostatek informací.

Předcházet nudě – dostatek volnočasových aktivit a relaxace.

Být dobrým vzorem.

Posilovat zdravé sebevědomí dítěte.

Chránit dítě před nevhodnou společností.

Spolupracovat se školou.³¹

²⁹ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie. Analýza příčin a možností ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha : Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2781-3. str-127

³⁰ Kolektiv autorů. *Primární prevence sociálně patologických jevů v pedagogické praxi*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E.Purkyně – PF – ISBN 80-7044-583-1 str.27

³¹ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozš. vydání, Praha: Sportpropag, 1999. str.69

1.3.5 Recidiva / Spouštěče

Patologické hráčství je nemoc, která se v podstatě nedá vyléčit, dá se však zastavit. Mnoho patologických hráčů dokázalo nehrát dlouhou dobu, ale v nepříznivých životních obdobích začali znovu hrát. První malá sázka je u gamblera totéž jako první sklenička u alkoholika. Dříve či později upadá nazpátek ke starým ničivým vzorcům chování. Je důležité si uvědomit, že hazardní hra je jakékoliv sázení pro sebe nebo pro druhé, ať o peníze, nebo i pro zcela malou bezvýznamnou výhru, všechno to, kde výsledek je nejistý a záleží na náhodě nebo určité dovednosti.³²

Velmi důležitou součástí strategie, jak se vyvarovat recidivě, je odhalení „spouštěčů“. To např. znamená – pokud po pivu má člověk chuť na hru, musí si pivo odpuštit a najít si lepší trávení volného času než být v hospodě. Pokud hrací chuť spouští větší peněžní obnos v kapse, je nutné se dostávat k financím přes druhou osobu (např. manželku), která jako jediná bude mít přístup k finančním zdrojům a bude je přerozdělovat. V praxi to znamená, že výplata gamblera se bude posílat na účet a peníze gambler dostane jen s podpisem druhé osoby, která bude mít na výběr podpisové právo.

Recidiva se musí co nejdříve zastavit, dotyčný se z ní musí poučit a rychle vyhledat pomoc.³³

1.4 Kde hledat pomoc v Českých Budějovicích

Specializovanou pomoc pro gamblery v Českých Budějovicích bohužel **nenajdete**.

Co jsem pátrala sama, tak na to, že se na ně gambler obrátil, se setkali v těchto zařízeních:

Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji – www.ditevkrizi.cz

Linka důvěry o.p.s. – tel.:387 313 030

Městská charita – www.mchcb.org

Občanská poradna při Jihočeské rozvojové, o.p.s. - www.jr-spolecnost.cz

Pedagogicko-psychologické poradně – www.pppcb.cz

Psychiatrická ambulance na psychiatrickém oddělení nemocnice České Budějovice – www.nemcb.cz

Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy – tel.:387 438 703

³² CHALUPOVÁ, R., LUKEŠ, V. *Diagnóza patologické hráčství*. Č. Budějovice: Pedagogické nakladatelství, 1997.

³³ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozš. vydání, Praha: Sportpropag, 1999. str.32

De facto kdekoliv, kde pracují s *drogově závisými*: o.s. Prevent - www.os-prevent.cz, K-centrum - o.s. Háječek - www.hajecek.wz.cz...

2. PROBLEMATIKA HEREN A VÝHERNÍCH AUTOMATŮ

2.1 Vymezení hazardní hry

„Ve společnosti od nepaměti existuje celá řada her i hazardních her. Hra byla a je chápána jako součást společenského života motivovaná prožitky, mající závazná pravidla a cíl, který není pragmatický, ale spočívající ve hře. Hra je provázena pocity napětí a radosti, mající pozitivní důsledky pro relaxaci, rekreaci a duševní zdraví.“³⁴

Pro hazardní hru je typické, že si hráč může koupit možnost výhry.

Mezi druhy hazardních her v současné době lze zařadit:

- **Karetní hry** – mají svou dlouholetou tradici. Hraní těchto her a jejich návykovost je spojována s prostředím, ve kterém se realizují, často za účasti alkoholové závislosti a peněz. (karty pocházejí z Číny – 12. stol.)
- **Sázkové hry** – opět mají svou tradici, zejména v některých zemích. Nejčastější jsou sportovní sázky - např. na fotbal, „koničky“, ale dnes už si můžete vsadit i na miss či na počasí. Mezi sázkové hry také patří – zejména v cizině oblíbené Bingo (jeho elektronická verze je KENO)³⁵ a tzv. skořápky.
- **Kasino** - Elektromechanické hry – jako je RULETA – její návykovost je spojována s prostředím, s atmosférou místa, kde se hraje. Vznik závislosti se zde urychluje vysokými výhrami. Kasina jsou pro širší vrstvy méně nebezpečná, jsou ale mimořádně nebezpečná – právě kvůli vysokým výhrám/prohrám.
- **Loterie** – jako je např. Sportka, která je podporována státem, není považována za tak nebezpečnou.³⁶ Já však vedla rozhovor s člověkem, který byl závislý na Šanci a Korunce. Nebezpečné jsou i stírací losy, kde je možnost rychle vědět výsledek. Systém loterie je postaven na správném odhadu losovaných čísel, odměnou je pak vysoká výhra.³⁷
- **Hry v kostky** – taktéž starobylá forma hazardu.

³⁴ – VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. ISBN 80-244-0337-4 –str.92-93

str. 88 - 89

³⁵ DICKERSON, M., O'CONNOR, J. *Gambling as an Addictive Behaviour. Impaired kontrol, Harm Minimisation, Treatment and Prevention*. Cambridge : Cambridge University Press. ISBN 0-521-84701-X – str.15

³⁶ NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozš. vydání, Praha: Sportpropag, 1999. str.

11

³⁷ DICKERSON, M., O'CONNOR, J. *Gambling as an Addictive Behaviour. Impaired kontrol, Harm Minimisation, Treatment and Prevention*. Cambridge : Cambridge University Press. ISBN 0-521-84701-X – str.15

- **Hrací automaty** – a to zejména automaty „výherní“ (tzv. VHP – výherní hrací přístroj, v AJ EGM – Electronic gaming machine), ty patří mezi gamblery k nejoblíbenějším – jejich povolení vydává obec. Novinkou na trhu jsou videoloterijní terminály (VLT), které povoluje ministerstvo financí. Jejich nebezpečí tkví v propojení několika loterijních systémů a s tím je samozřejmě spojená větší výhra/prohra.
- **On-line sázení** – které loni v ČR zlegalizoval ministr financí Miroslav Kalousek (nyní už ex ministr) a které se začíná těšit velké oblibě.

2.2 Historie výherního automatu

Jelikož z mého výzkumu vyšly jako „nejoblíbenější“ výherní automaty, napíši zde i něco málo z jejich historie vzniku. Aby bylo patrné, komu vlastně za tyto „požírače peněz“ vděčíme.

„S výrobou výherních automatů se začalo – nezávisle na sobě – v Americe i v Evropě téměř ve stejnou dobu. S Amerikou držela krok Anglie. První, kdo zkonstruoval výherní automat, byl *William Oliver*, po něm *Antony Harris* a později *Frank Urry*. Jeho přístroj Tivoli byl vyroben na principu padající mince, která po vycvrknutí sklouzávala mezi hřeby, umístěnými na plátně. V dolní části přístroje pak byly umístěny zvláštní kapsy. Podle toho, v které kapse mince zůstala, dostal hráč peníze zpátky nebo mu vypadl doutník. Také mohla spadnout do tzv. kasy. Na téměř stejném principu byl vyroben nový výherní přístroj od *Henryho Pesserse*. Novinkou bylo, že hráč mohl do hry „zasáhnout“ zachycením mince ve speciální nádobce umístěné v automatu. Přístroj nesl název Pickwick. K rozmachu hraní na přístrojích došlo během I. světové války, kdy hráli hlavně vojáci. V té době se začaly na trhu objevovat i americké přístroje.

Samozřejmě, že i Německo se snažilo srovnat krok se světem v oblasti výroby automatů. Firmy, které začaly vyrábět výherní automaty, neměly situaci lehkou, neboť v Německu platil zákaz provozovat hazardní hry jako živnost. „Cvrnkací přístroje“ (dovednostní) byly povoleny. Neustále vznikaly dohady, do jaké skupiny přístroj patří. První byl vyroben firmou Metallindustrie Schönebeck AG roku 1902. Avšak nejznámější a neúspěšnější se stala firma *Max Jentzsch a Meerz z Lipska*.

V Československu byl prvním *Josef Mach ze Semil*. V zavedené truhlárně svého otce vyrobil pravděpodobně první výherní automat v Československu. Kolik druhů přístrojů zde

bylo vyrobeno, se neví, ale dochovaly se dva typy – „Forma“ a „Xylotyp“. Josef Mach přístroje nejen vyráběl, ale i provozoval. Firma fungovala do začátku II. světové války.³⁸

2.3 Hazardní hry ve světě

Sehnat informace o situaci hazardních her ve světě není jednoduché. Mohu zde nabídnout kusé informace, které jsem různě vyhledala na internetu (zdroj převážně iDNES.cz). Je obecně známo, že rájem hazardu je Las Vegas v USA. USA je i největším provozovatelem výherních automatů vůbec. Hazardní hry se zde soustředí do dvou oblastí – je to už zmíněné Las Vegas a Atlantic City, zajímavostí je, že licenci na provoz kasina může získat jen příslušník indiánského etnika.

V poslední době ale začíná Ameriku dohánět Asie, kde největší nárůst zisku z hazardních her zaznamenalo např. Macao. Hazard „vzkvétá“ i v Jižní Americe (Argentině) a překvapivě i v Africe (Jihoafrická Republika).

Zákaz hazardu je v Irsku, Japonsku ale již živě debatují o zrušení), Kanadě, Thajsku. Ve Francii je zákaz hazardních her, jsou tam však povolená kasina (je jich asi 30). Islám jako náboženství hazard také zakazuje.

Rusko se snaží omezit hazardní hry (hrát se dá pouze ve čtyřech herních zónách), ale v jiných zdrojích (asociace kasin) zase píše, že tam se teprve otevírají brány pro „zlaté časy“ hazardních her. V Rakousku jsou hazardní hry povoleny (mají jen 12 kasin), u jejich sousedů v Německu už mají k výherním automatům přístupové karty – k hazardu jsou benevolentní, situaci regulují jednotlivé spolkové země. Dokonce i naši sousedé ve Slovensku se snaží s hazardem něco dělat a zavedli identifikaci sázejících a zpřísnili povolování automatů. V Norsku má na provoz hazardních her monopol stát.³⁹

2.4 Hazardní hry v ČR

Za posledních 10 let se objem peněz z hazardních her v ČR více než zdvojnásobil. Např. u výherních hracích automatů bylo vsazeno v roce 2002 - přes 41 milionů a v roce 2008 už to bylo přes 63 milionů. Velký boom zaznamenaly technické hry (ruleta), kde v roce 2002 lidé vsadili 2 miliony, ale už v roce 2008 se vsazení zdvihlo na skoro 36 milionů.

Nejoblíbenější hrou stále zůstávají výherní automaty, druhé místo pak na trhu obsadily technické hry.⁴⁰

³⁸ Dostupné na <http://www.asociacecasin.cz>

³⁹ Dostupné na <http://gamblerhelp.webnode.cz/hazard-ve-svete/>

⁴⁰ Dostupné na http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/loterie_statistika

Loterie a jiné podobné hry upravuje v ČR zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, v platném znění. Souvisejícím právním předpisem je vyhláška MF ČR č.223/1993 Sb, o hracích přístrojích, ve znění pozdějších změn.

2.4.1 Problematika heren v Českých Budějovicích

Když se člověk prochází po Českých Budějovicích, v každé druhé ulici může narazit na hernu a v některé i na tři za sebou po - ani ne - padesáti metrech. Zajímalo mne tedy, kolik takových zařízení v Českých Budějovicích vůbec legálně funguje a jak je možné, že se užívají. Zažádala jsem si proto o informaci o počtu heren na magistrátu (viz 2.4.2.). Zajímalo mne také, zda České Budějovice patří do „Sdružení měst a obcí proti hazardu“⁴¹ a pokud ne, tak proč.

Na otázku, jak se může několik heren uživit vedle sebe, mi odpověděl jeden majitel herny: „ Stačí, aby přišel jeden hráč a naházel do bedny celou výplatu. V každé herně, co vlastním, mám čtyři až sedm stálých zákazníků, kteří tam s železnou pravidelností nechávají výplatu. Obsluha má povoleno jim na hru půjčit, do určité výše samozřejmě. Protože oni to zas druhý den hned vrátí, neradi by, abychom jim vstup zakázali, jsou totiž pověřiví a mají rádi jen ten svůj automat. Mám zkušenost, že neradi mění prostředí.“

Prostředí heren, které jsou nonstop otevřeny povětšinou jen s ženskou obsluhou, láká také ke kriminalitě. A to už se netýká jen gamblerů. Herny jako noční zařízení s penězi, prostě svádí ke zločinu. Tuto hypotézu jsem si ověřovala na kriminálním oddělení POLICIE ČR v Českých Budějovicích (2.4.3)

2.4.2 Vyjádření magistrátu

Po delším shánění se po kompetentní osobě na Magistrátu města České Budějovice, jsem dostala kontakt na oddělení, které se určitým způsobem zabývá výherními automaty a hernami v našem městě. Onen určitý způsob znamená vybírání poplatků za provoz.

Zaměstnanci finančního oddělení (oddělení poplatků) mi vyšli vstříc a poskytli mi o výši poplatků následující informace:

„Provozovatelé (právnícké osoby) platí povolovacímu orgánu = magistrátu *za vydání povolení k provozování výherního hracího přístroje* (dále jen VHP) za každý VHP správní poplatek podle délky, na kterou provozování žádají a to:

- Nejdéle na tři měsíce v kalendářním roce 10 000,- Kč
- Nejdéle na šest měsíců v kalendářním roce..... 16 000,- Kč
- Nejdéle na jeden kalendářní rok 30 000,- Kč

⁴¹ Sdružení měst a obcí proti hazardu – vyhláškou regulují provoz hracích automatů na svém území.

A to dle zákona č.634/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, sazebník položka 21a).

Dále provozovatelé platí *místní poplatek za každý povolený provozovaný VHP* podle zákona č.565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, §10a – na tři měsíce sazbu od 1000,- Kč do 5000,- Kč. V případě Českých Budějovic je to 5000,-Kč v souladu s vyhláškou o místních poplatcích č.12/2005.⁴²

Další platbou je pak *odvod výtěžku* v souladu se zákonem č.202/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2008 bylo evidováno na území města České Budějovice 129 provozoven, z toho 104 heren a 25 ostatních provozoven.

Počet povolených výherních **hracích přístrojů byl v roce 2008 – 760ks.** Pro srovnání – v roce 2000 bylo na území Českých Budějovic 446 povolených VHP. Od roku 2006 je počet VHP víceméně stejný.

Výše vybraných poplatků za rok 2008:

- Správní poplatky za vydání povolení k provozování VHP**23. 467 tis. Kč**
(11.993 tis. Kč bylo odvedeno v souladu se zákonem finančnímu úřadu)
- Místní poplatky za provozování VHP.....**15. 429,9 tis. Kč**
- Odvod z výtěžku**8. 326 tis. Kč**
(za rok 2007 = příjem v r. 2008)⁴³

Dále jsem se zajímala:

- Kolik bylo vydáno povolení k provozování – odpověď jsem nedostala s odkazem, že je to zavádějící, jelikož někde mají jeden VHP a v jiném zařízení třeba třicet.
- Zda existuje v našem městě vyhláška omezující počet heren či samotných VHP a kdo má tyto vyhlášky na starosti: „Město České Budějovice výše zmíněnou vyhlášku nevydalo. Pokud by se chystalo vydání, mělo by to na starost naše oddělení (FO). Ze zkušenosti z jiných měst, tak jak je prezentováno v médiích, kde mají tuto vyhlášku vydanou, nemají dobré zkušenosti. Okamžitě tam byly umístěny videoterminály⁴⁴, které povoluje MF ČR, obce z nich nemají žádný příjem a nemohou je vytěsnit. Videoterminály jsou podle odborníků daleko tvrdším hazardem než VHP a způsobují u hráčů mnohem větší závislost než VHP.“⁴⁵

⁴² Dostupné na <http://www.c-budejovice.cz/cz/magistrat/> - vyhlášky

⁴³ Magistrát města České Budějovice – finanční odbor – oddělení poplatků

⁴⁴ Videoterminál = videoloterijní terminál (VLT) – schvaluje MFČR – dostupné na www.mfcr.cz – největším provozovatelem je SAZKA

⁴⁵ Tamtéž – MMČB – fin.odbor – oddělení poplatků

Slova magistrátu potvrzuje článek zveřejněný 20. února 2008 na iDNES.cz, kde v článku s názvem „Automaty nahrazuje v hernách ještě větší hazard“ citují Jana Šnajdra (člen prezidia sdružení zábavního průmyslu UNASO), jež hájí zájmy provozovatelů výherních automatů: „Den poté, co město uveřejní v médiích, že omezí výherní automaty, najedou do města provozovatelé videoterminálů, navštíví všechny restaurace a učiní jim nabídku: Honem si zajistíte povolení na ministerstvu financí, až schválí vyhlášku, bude na videoterminál pozdě.... S videoterminály už nepůjde o gamblersství, ale něco daleko za jeho hranicí, tam jsou sázky i stonásobně větší než na výherní automaty. Navíc povolení na videoterminál platí pět let, toho se jen tak nezbaví.“⁴⁶

Toto vzájemné protirečení si obce a státu by mělo změnit rozhodnutí Státního dozoru nad sázkovými hrami a loteriemi MF čj.: 34/44009/2009 ze dne 15.9.2009, které nabylo účinnosti 1.6.2009.

2.4.3 Kriminalita spojená s hernami (Z poznatků POLICIE ČR)

Na českobudějovickém kriminálním oddělení jsem se informovala o trestné činnosti spojené s prostředím heren. Zajímalo mne, která trestná činnost je konkrétně s hernami spojována, jaký je průměrný věk pachatelů, zda se mezi nimi vyskytují i ženy a vede-li se nějaká statistika pachatelů = gamblerů.

Dozvěděla jsem se, že heren se týká hlavně majetková trestná činnost a to zejména **§234 – loupežné přepadení** a **§247 krádež vloupáním** – trestního zákona⁴⁷. Jsou to časté delikty, ale je u nich nízká objasněnost (v ČB přibližně 39%). Část loupežných přepadení je fingovaná samotnou obsluhou heren, většinou z důvodu předchozí zpronevěry.

S prostředím heren je spojená i další kriminalita jako:

Hraní mladistvých – majitelé heren jsou za to většinou trestáni pokutou, ale hrozí za to už i trest odnětí svobody.

Drogová kriminalita – návštěvníkem heren jsou také drogově závislí a dealeři, kteří si tam typují klienty.

Prodej kradených věcí – hlavně mobily.

V některých hernách spojených s klubem se najdou prostitutky.

Statistika trestných činů spáchaných gamblery se nevede. Zajímavé je, že tato statistika pachatelů z řad gamblerů se nevede ani v Českobudějovické vazební věznici.

⁴⁶ Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/>

⁴⁷ Dostupné na <http://trestni.juristic.cz>

Kriminální oddělení v Českých Budějovicích mi poskytlo přehled loupežných přepadení heren za posledních 5 let - jejich počet celkem, vyřešené případy včetně věkového rozhraní pachatelů a jejich pohlaví - viz příloha č.1.

3. PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Kazuistika

3.1.1 Miroslav

Základní data:

- Věk: 64 let
- Rozvedený, dvě dcery - 35 a 28 let, rodina i příbuzenstvo se s ním již nestýká
- Nyní bytem v pečovatelském domě v Jihočeském kraji
- Odpykaný trest odnětí svobody na 1rok a šest měsíců

Rodinná anamnéza: Narodil se jako čtvrté dítě ze šesti dětí, sociální status rodiny byl velmi nízký, první dvě děti byly dány na výchovu do majetnějších rodin, aby se jim dostalo vzdělání (dříve prý „běžná praxe“). V rodině vzpomíná na těžké práce na poli, bližší vazby má hlavně se sourozenci, o rodičích a dětství příliš nemluví. Nejvyšší dosažené vzdělání je střední odborné učiliště – vyučen v oboru zedník.

Miroslav pracoval po mnoho let jako číšník v Praze. Měl byt v centru Prahy, manželku a dvě malé dcery. V roce 1991 nainstalovali první výherní automaty i v jejich podniku. Asi dva roky „bavil“ manželku historkami o „bláznech“, co do automatů „naházejí“ celé výplaty. V roce 1994 chtěl manželku překvapit a k Vánocům celé rodině koupil exotickou dovolenou, poměrně dosti nákladnou. Když se z dovolené vrátili, zjistili, že mezitím jim byt „vytopili“ sousedé. Byla třeba rychlá oprava kvůli malým dětem. Ale peněžní rezervy rodiny už byly vyčerpány. Tehdy Miroslava prvně napadlo, pokusit se obehrát automat. Měl štěstí, hned napoprvé vyhrál přes 6000 Kč, které jim tehdy tzv. „vytrhly trn z paty“. Když zrovna nebyl v práci firmol, pokoušel na automatu (jen na tom „výherním“) štěstí. V této fázi vydržel Miroslav pokračovat tři roky. Občas vyhrál, jindy se musel více otáčet v práci, aby dohonil ztráty a manželka si ničeho nevšimla.

Pak se cosi změnilo, Miroslav není schopen si uvědomit, žádnou konkrétní situaci, proč by se jeho problém, měl důvod tak rapidně zhoršit. Začal hrát i během pracovní doby, když měl obsluhovat hosty. Proběhly první půjčky od známých. Musel si najít ještě jednu práci, aby byl schopen je splatit. Byl v neustálém časovém presu, s kafem v ruce a cigaretou posedával u „bedny“ při každé volné chvíli. Doma už se začaly jeho ženské ptát, kde že stále tráví čas, když na rodinném rozpočtu velké zlepšení vidět není. V rodině začaly hádky mezi partnery. Miroslav od nich opět utíkal k automatu. Jeho závislost již plně propukla. Nezvládal splácet dluhy. Zaměstnavatele přestalo bavit platit Miroslava, místo za práci, za hraní na automatech a Miroslava propustil. Manželka rozlepila první obálku se soudní obsílkou s exekučním

návrhem. Atmosféra mezi manželi již byla neúnosná. Manželka na Miroslava tlačila, prosila, ale Miroslav nebyl již změny schopen. Rodině a zvláště dcerám už se vůbec nevěnoval.

Aby manželka zachránila pro sebe a dcery byt, požádala o rozvod. Soud jí do roka vyhověl a Miroslav byl rozveden. Byt připadl manželce. Chata, která připadla jemu, propadla exekutorům. Miroslav mezi známými stále trusil historiky o svých „výhrách“ a mluvil o svém systému, který na automat vymyslel. Dluhy měl již ve výši 150 000Kč. Příbuzní a známí již byli k jeho žádostem o půjčku hluchí. A tehdy si Miroslav půjčil od pražského lichváře. Půjčku nevracel, lichvář ho vydíral a vyhrožoval fyzickým napadením dcer. Miroslav neuměl řešit situaci lépe, než že utekl do Itálie. Tam se zapletl do trestné činnosti, nechce se o ní blíže bavit. Nicméně na radu jeho bratra L., který s ním jako jediný byl stále v kontaktu, se vrátil zpět do Čech, kde se udal a díky informacím, které Policii poskytl, dostal snížený trest odnětí svobody na 1 rok a 6 měsíců.

Po propuštění z vězení se odstěhoval na Šumavu a začal pracovat v místním hotelu jako číšník. Z platu se mu strhávaly splátky dluhů. Z mála, co mu zbylo, přesto spokojeně vyšel. Jenže čas pohody trval jen dva roky, pak automaty dorazily i na Šumavu a Miroslav neodolal pokušení. Spadl do recidivy. Scénář byl velmi podobný.

V současné době je Miroslav již v invalidním důchodu, má nádor na mozku, skleněné oko a pokročilou Parkinsonovu chorobu. Žije v pečovatelském domě v Jihočeském kraji. Protože Miroslav v poslední době několikrát za sebou prohrál celý důchod i příspěvek na péči v místní restauraci, kde nově umístili výherní automaty a vznikl mu tak u pečovatelské služby vysoký dluh, musela ředitelka zažádat o psychiatrický posudek Miroslava z důvodu částečného zbavení svéprávnosti, aby nemohl nakládat svévolně s finančními prostředky. Miroslav se cítí ponížen, s omezením nesouhlasí a léčit se nechce. Trpí pocitem, že se na něho „všichni vykašlali“.

3.1.2 Jiří

Základní data:

- Věk: 33 let
- Svobodný
- Nyní na opakovaném ústavním léčení
- 2x odpykaný trest odnětí svobody za krádeže v obchodních domech

Rodinná anamnéza: Matka je rok vdovou, má sestru, která žije v cizině. Rodina byla vždy dobře finančně situovaná. Jiří má maturitu a pracuje na vysoce finančně ohodnoceném manažerském postu.

Hrát začal již v 16 letech, protože to chtěl zkusit. Prý hned vyhrál 500 Kč. Chodil hrát pravidelně, aby měl (dle jeho slov), za co zvat kamarádky na limonádu. Závislost na hře plně propukla po nástupu do zaměstnání, kdy začal Jiří disponovat vlastními penězi. Ve třiatvaceti letech měl dluhy ve výši 150 000 Kč. Před rodiči to tajil, ti zjistili existenci problému, až na základě exekuce jejich majetku, jelikož Jiří měl u nich stále hlášeno trvalé bydliště. Na nátlak rodiny podstoupil první ústavní léčbu. Dva roky abstinovat. Dostal skvěle placené místo v Praze. Jak on sám říká: „Jak mám peníze, musím je do té bedny pustit“. Když o hře vypráví, svítí mu oči. Prý si dá kávu, cigárko a nejvíc ho baví zkoušet obehrát systém automatu. Rád chodil do dvou oblíbených heren a byl nervózní, když mu někdo seděl na jeho místě. Byl už ve fázi, kdy mu na hru půjčovala i obsluha herny. Znovu zabředl do dluhů, pomohla tomu hlavně dnešní (nyní spíše včerejší) doba „snadných a rychlých půjček“ a úvěrových karet, které dostanete i za nákup např. židle. Přišel o práci. Nevěděl jak již situaci řešit, tak začal krást v obchodním domě. Protože zcizil elektroniku, za vcelku vysokou částku, dostal trest odnětí svobody na 6 měsíců. Podle jeho slov se ve vězení hrát neodnaučil. Sázel se prý o cokoliv, jako výhra mu stačil pocit uspokojení ze hry. Bavil se například házením kamínků na „čáru“ atd.

Po propuštění z trestu se zamiloval, jeho přítelkyně mu byla tak oddaná, že přemluvila své movité rodiče, aby za něj zaplatily dluhy ve výši 200 000 Kč. Ti to udělali pod podmínkou, že se Jiří půjde znovu léčit. A tak Jiří znovu nastoupil ústavní léčbu a to ve stejném zařízení jako poprvé.

Z léčby se vrátil a do roka hrál znovu, byl bez přítelkyně a k dluhu jejím rodičům přibylo dalších 500 000 Kč. Jeho recidiva nabírala opravdu rychlý a fatální spád. Dříve mu pád na dno trval několik let, nyní stihl vše v zkrácené verzi. Opět odnětí svobody za krádeže v obchodním domě.

Po výkonu trestu Jiřímu zemřel otec, stres odbourával opět u automatu. Jelikož je manažersky velice schopný, našel si brzo zase dobře placenou pozici.

Nyní je opět v ústavním léčení. K ústavní léčbě se tentokrát rozhodl sám, jelikož už nechce spadnout na dno společnosti, chce splatit dluhy a zaměstnavatel mu slíbil, že pokud dokončí úspěšně léčbu, s místem na něj počká. Nenávidí výčitky svědomí. Problém u něj spočívá v tom, že nemá žádnou osobu, kterou by mohl stanovit svým opatrovníkem přes finance a jeho zaměstnání skýtá nástrahu v podobě vysokého výdělku.

3.1.3 Marika

Základní data:

- Věk: 48 let
- Rozvedená, má dceru – 27 let
- Nezdařený pokus o sebevraždu
- Nyní dochází k psychologovi, čeká na umístění v léčebně

Rodinná anamnéza: Marika byla jedináček, rodiče jsou již mnoho let po smrti. Je vyučena v oboru cukrářka. Nyní je dva roky nezaměstnaná.

U Mariky začal problém relativně nedávno. Dcera se jí odstěhovala za práci do Prahy a ona zůstala s manželem doma sama. Již je nespojovala starost o dceru a zjistili, že si nemají mnoho, co říci. V domácnosti zavládlo nepříjemné dusno, které manžel „vyřešil“ mladší milenkou. Aby toho stresu Marika neměla málo, zkrachoval podnikatel, pod kterým léta pracovala a ze dne na den byla bez práce. Marika nejdřív měla na život strašný vztek, ten se pak „přetavil“ do hlubokého pocitu osamění a deprese. Naproti jejich činžovnímu domu otevřeli novou hernu. Vcelku příjemné prostředí a obsluhu dělala bývalá spolužačka její dcery. Začala tam chodit pravidelně na kafe, nejdřív jen tak popovídat. Potom tam jeden host vyhrál větší sumu peněz na výherním automatu. Řekla si, proč to taky nezkusit, peněz není nikdy dost a doma na ni stejně nikdo nečeká. Během dvou měsíců se stala stálým hostem herny i stálým „sponzorem“ automatu. Za šest měsíců si vytvořila dluh 350 000 Kč, z půjček u známých, úvěrových kartiček, spotřebních úvěrů. Nebyla již schopna splácet, mezi známými se rozneslo, že si půjčuje a nevrací. Obsluha herny kontaktovala dceru (bývalé spolužačky), že její matka je již v bezvýchodné situaci. Manžel se doma již vůbec nezdržoval, problémy manželky ho nezajímaly, čas trávil s milenkou a podal žádost o rozvod. Tím Marice zablokoval i možnost, prodat vybavení bytu nebo auto, aby mohla splatit dluhy. Dcera na Mariku naléhala, ať se jde léčit. Marika si myslela, že problém s financemi zvládne sama. Bohužel se finanční situaci snažila řešit opět pokusy o výhru na automatech. Dceři lhala, že již splácí dluhy, že má brzy nastoupit do nového zaměstnání. Když dcera přišla na matčiny lži, přestala Mariku kontaktovat.

Definitivně proběhl rozvod, Marice po majetkovém vypořádání nezbylo nic na splacení dluhů, dcera už ji odmítla navštěvovat. V jedné ze svých depresí, kdy hledala smysl svého života, ji napadlo, že už vlastně všechny jen obtěžuje a bylo by lépe, kdyby už nebyla. Sebrala všechny léky, co doma našla a spolykala je, zapila vodkou a šla si lehnout. Na stole nechala dopis na rozloučenou. Osud tomu chtěl, že již bývalý manžel si do bytu ještě přijel pro obraz

po rodičích, který nějak pozapomněl před odchodem odnést. Našel Mariku (která nevyměnila zámky) ležet v posteli ve vlastních zvratkách. Zavolal záchranku. Na psychiatrickém oddělení nemocnice jí doporučili pravidelné návštěvy psychiatra, ten pak odhalil Maričinu závislost na patologickém hraní a doporučil jí ústavní léčbu.

Nyní Marika čeká na nástup do psychiatrické léčebny, doufá, že se vyrovná se závislostí a získá zpět důvěru své dcery, jako momentálně jediného smyslu jejího života

3.2 Realizace sondy

Pro realizaci sondy jsem si vybrala psychiatrickou léčebnu Červený Dvůr, už kvůli jejich aktivní spolupráci se studenty. Sebrala jsem zde vzorek gamblerů, kteří se zde léčili za posledních 5 měsíců – čili od ledna do května. Celkem se mi vrátilo 14 dotazníků. S gamblery jsem měla možnost vést i doplňující rozhovor, který byl přínosný zejména v oblasti osobních pohnutek hráčů, které se do vesměs statistického anonymního dotazníku velmi těžko zakomponují. Cílem šetření bylo ověření hypotéz týkajících se věku, vzdělání, víry, kriminality, druhu hry, oblíbenosti počítačových her u gamblerů a pocitu dostatečné informovanosti o této problematice.

3.2.1 Stanovení hypotéz

1. Věk už není určující. mezi gamblery se najdou všechny věkové skupiny.
2. Nejčastějším vzděláním bude „vyučen“.
3. Většina gamblerů jsou muži.
4. Převážná část závislých je nevěřící.
5. Nejoblíbenější hrou jsou výherní automaty.
6. Většina léčených gamblerů již spáchala trestný čin.
7. Počítačové hry budou u dotazovaných ve velké oblibě.
8. Všeobecně bude mezi dotazovanými převládat pocit nedostatku specializované péče a informací o patologickém hráčství.

Metoda výzkumu sice spadá pod techniku kvantitativní, ale již výše zmíněný dotazník (který je v příloze č. 2) je pojat spíše kvalitativně, jelikož s každým hráčem jsem ještě vedla doplňující rozhovor. Dotazník obsahuje 17 otázek plus otázku doplňující, týkající se výběru zařízení.

3.2.2 Výsledek výzkumu

Mezi léčenými gamblery léčebny Červený Dvůr se v době dotazníkového šetření nevyskytla ani jedna žena (oproti tomu v roce 2008 byly z 37 pacientů s diagnózou F63.0 dvě ženy).

Věkové rozvrstvení pacientů potvrdilo moji hypotézu o tom, že jsou tímto problémem zasaženy všechny věkové kategorie. Přesto by se dalo říci, že nejvíc zasaženou skupinou je 18 až 30 let. V rozmezí 36 – 45 se v té době neléčil žádný pacient. Překvapilo mne 29 % pacientů nad 50 let.

Mezi povoláními se nedala vytvořit žádná statistika, většinou se neopakovala. Jednalo se o tyto profese: úředník, stavbyvedoucí 2x, mistr (THP), kuchař, supervizor kongresového centra, nezaměstnaný (2x), OSVČ, provozní herny, obráběč kovů, instalatér, provozní restaurace, prodavač.

Nejvyšším dosaženým vzděláním bylo střední s maturitou (7x), poté vyučen (6x) a jednou ukončené základní. Což nepotvrdilo mou hypotézu, že nejčastější dosažené vzdělání bude „vyučen“. Mezi dotazovanými s maturitou se objevovala častěji recidiva, což primář MUDr. Jiří Dvořáček potvrdil slovy: „Čím vyšší vzdělání, tím hůře se klient se závislostí vypořádává, protože si ji pro sebe umí lépe omluvit.“

Dotaz ohledně rodinného zázemí jasně ukázal, že patologické hráčství neničí jen samotného hráče. Všichni „původně“ ženatí gambleři byli následkem závislosti rozvedeni, svobodní hráči pocházeli (až na jednoho) z rozvedených či jinak narušených rodin (1x sirotek, 1x soužití s matkou a babičkou).

Peníze (jako vidinu snadného výdělku) uvádí 36 % gamblerů jako důvod, proč začali hrát, dále se zde významně projevil faktor stresu a adrenalin (touha po vzrušení) - obojí ve 14 % zastoupení. Stres byl popisován různě, někdo hrál, aby unikl problémům v práci, jiný tak utišoval syndrom „prázdného hnízda“.

Jednoznačně nejpreferovanější hrou byly z 57 % výherní automaty, což potvrdilo mou hypotézu. Ve 14 % se ještě automaty kombinovali s ruletou, to hlavně u drogově závislých na pervitinu. Překvapila mne závislost na takových hrách jako je Korunka nebo Šance. Pro gamblery byla hra zajímavá převážně kvůli možnosti snadného výdělku a vysoké výhry, ale někteří hrají i pro pocit vzrušení a v dotazníku byly i odpovědi typu „Chci být sám“ nebo „baví mne hledání svých systémů“.

64 % dotazovaných nerado hraje počítačové hry, což zcela vyvrátilo mou hypotézu o tom, že patologické hráčství a závislost na hraní počítačových her jsou si velmi blízké.

Zdravotní komplikace spojené s hrou většina gamblerů nemá, ti potíže mají, si stěžují na zrak, bolesti páteře a hlavy.

Na otázku: „O co vše jste hrou přišli?“, odpověděli všichni, že o majetek (někteří i o nemovitosti), rodinu a důvěru okolí. Často přišli o práci. Mezi gamblery byl i jeden bezdomovec.

Problémy se zákonem mělo 6 ze 14 dotazovaných. Což nepotvrdilo zcela mou hypotézu, že mezi léčenými gamblery budou trestání převládat.

Překvapilo mne, že ze 71 % se rozhodli dotazovaní pro léčbu sami. I když vím, že zrovna léčebna Červený Dvůr je založena hlavně na dobrovolnosti. Smí se zde i na rozdíl od léčebny v Bohnicích kouřit (jen na místech k tomu určených) a používat mobilní telefon.

Jako stimul před recidivou převážně uvádějí rodinu. V odpovědích se objevuje i síla negativní motivace, vlastní zájem, strach před opětovným pádem na dno, změna práce, disciplína.

Otázkou č. 15 se potvrdila má hypotéza, že převážná většina dotazovaných budou nevěřící. Dva dotazovaní uznávají vlastní způsob víry a dva jsou křesťané (z nichž ale jeden uvedl, že víra mu v abstinenci nepomůže).

Protože MUDr. Karel Nešpor hodně propaguje jógové techniky cvičení a dechu, zeptala jsem se v otázce č. 16, jestli se domnívají, že „bažení“ mohou jógou překonat. 7 účastníků ze 14 se domnívá, že jóga jim nepomůže a dva neví. Zbytek ji už zkouší aplikovat.

Poslední hypotéza o nedostatku informací a specializovaných pracovišť pro patologické hráče v ČR se mi potvrdila, 79 % hráčů skutečně pociťuje nedostatky v této oblasti.

V doplňující otázce mne zajímal důvod, proč si dotazovaní vybrali právě léčebnu Červený Dvůr – sedmi ho doporučil psychiatr, čtyři si ho vybrali kvůli dobré pověsti, dvěma se tu líbilo při předchozích léčbách a jednomu to doporučili v K-centru.

Z doplňujících otázek při osobním pohovoru dále vyplynulo, že:

- *Všichni vyhráli už během své první hry – tzv. „šťěstí začátečníka“.*
- *Většina začala hrát už jako mladiství (16-18 let)*
- *Na otázku kolik nejvíce VYHRÁLI – odpovídali sumy od 10 000 do 500 000.*
- *Dva ze čtrnácti dotazovaných měli negativní zkušenosti s lichvářem.*
- *Polovina dotazovaných měla kombinaci patol. hráčství se závislostí na drogách či alkoholu.*
- *Převážná většina hraje jen na jednom oblíbeném výherním automatu, o němž si myslí, že na něj má svůj systém, ve své oblíbené herně (kde si již s personálem často tyká).*

- *Trestaných hráčů jsem se ptala, jak že je to s tím „zákazem hazardních her“ ve věznicích, a jak to, že se tam tedy ze závislosti nevyběhli. -) Všichni hráli ve vězení dále, prý „klidně i KÁMEN, NŮŽKY, PAPÍR“ jen o cigarety pro ten pocit adrenalinu ze hry.*

3.2.3 Shrnutí

Z osmi hypotéz se mi potvrdilo pět a ve třech jsem se mýlila. Ze sběru dat vyplynulo, že dotazovaní byli skutečně různého věkového rozhraní, všichni byli mužského pohlaví, většina z nich byla nevěřící, nejčastěji preferovali výherní automaty a pociťovali nedostatek pomoci v oblasti problematiky patologického hráčství.

Zmýlila jsem se v odhadu vzdělání, kde jsem předpokládala nejčastěji dosažené vzdělání „vyučen“, ale mezi dotazovanými bylo více lidí s maturitou. Ze 14 dotazovaných jich 8 nebylo trestaných a 64 % nehraje rádo počítačové hry.

3.3 Statistika léčebny Červený Dvůr za rok 2008

Psychiatrická léčebna Červený Dvůr, jenž je umístěna v malebném prostředí blízko Českého Krumlova se zabývá hlavně střednědobou léčbou závislostí. Klienti zde jsou od 3 do 6 měsíců. Léčí se zde drogově závislí, alkoholici, gambleři a mohli by léčit i závislé na počítačových hrách, ale zatím nikoho takového mezi pacienty neměli.

K nástupu potřebuje zájemce doporučení psychiatra, věk nad 18 let a nesmí mít přítomnost zdravotních komplikací.

Ze všech klientů je 1/3 žen, 20 % pochází z Jižních Čech a 5 % klientů jsou právě patologičtí hráči.

Jak vysoká je recidiva klientů lze špatně zjistit, jelikož léčebny nejsou mezi sebou komunikačně provázány.

Léčba spočívá na rekonstrukci osobnosti, takže se všechny závislosti léčí pospolu, patologičtí hráči neabsolvuji detox (tzv. „čistí hráči“) a navíc se učí zacházet s penězi.

Důraz se klade na dobrovolnost léčby a spolupráci s rodinnými příslušníky.

V roce 2008 se v léčebně léčilo 767 klientů, z toho bylo 172 žen. S diagnózou patologického hráčství zde bylo 37 klientů z toho 2 ženy.

V příloze č. 3 je dobře vidět charakteristika klientů, co se týče věku, vzdělání, povolání a kraje ze kterého pocházejí.

Nejčastější věkové rozmezí bylo 41 – 45 let a 31 – 35 let. Pět klientů mělo nad 50 let. Mezi léčenými gamblery byly 2 vysokoškoláci, 13 středoškoláků, 19 vyučených a 3 se základním vzděláním. Co se krajevého zastoupení týče, nejvíce klientů s diagnózou F63.0 je z Jihočeského kraje, Karlovarského kraje a Ústeckého kraje.

Obě ženy pocházely z Karlovarského kraje, byly ve věkovém rozmezí 45–50 let. Jedna byla dělnice a druhá měla středoškolské vzdělání s maturitou.

ZÁVĚR

V bakalářské práci se dotýkám problematiky patologického hráčství (F63.0) a heren, jakožto nejčastějšího „útočiště“ gamblerů.

Teoretická část popisuje samotnou závislost, zabývá se teorií ohrožených skupin lidí, rozdílů podle pohlaví, vlivem gamblera na jeho okolí, možnostmi léčby. Dále se orientuji více na specifikum heren a výherních automatů. Spoluprací s Magistrátem města České Budějovice a s kriminálním oddělením Policie v Českých Budějovicích docházím k informacím o finančních zdrojích z provozování výherních automatů (které nejsou pro město zanedbatelné) a zároveň dávám k dispozici konkrétní data o kriminalitě spojené s hernami v našem městě.

Praktická část je rozdělena na dvě pasáže. V jedné jsou tři kazuistiky konkrétních gamblerů, kterým jejich závislost ovlivnila negativně život. V druhé pasáži se zabývám dotazníkovým šetřením mezi léčenými gamblery psychiatrické léčebny Červený Dvůr.

Cílem práce bylo poukázat na široký záběr a variabilitu přístupů k této problematice (např. město z výherních automatů a heren má peníze x léčba gamblerů zase naopak dost stojí stát, majitelé heren mají výdělek x kriminalita spojená s tímto stylem života, vzrůstající počet gamblerů x jejich pocit, že na trhu je nedostatek informací).

Cílem praktické části je profil léčeného gamblera. Speciálně mě zajímalo věkové rozhraní, vzdělání. U obou variant se ukázalo, že výskyt patologického hráčství se prolíná všemi věkovými kategoriemi a různými povoláními. Je však pravdou, že nejčastější typ vzdělání se ukázal jako vyučen. Mezi dotazovanými převládali nevěřící, všichni byli mužského pohlaví, k léčbě se rozhodli převážně sami a všichni si nějakým způsobem narušili síť sociálních vztahů (všichni „původně ženatí“ hráči jsou rozvedeni) a přišli o majetek.

Léčebna mi vyšla maximálně vstřícná, takže s gamblery jsem mohla osobně hovořit a položit jim i doplňující otázky. Nejzajímavější pro mne byla odpověď na otázku: „Kdy jste poprvé vyhráli?“. Všichni odpověděli, že hned napoprvé (tzv. štěstí začátečníka). Nejvíce si mi gambleři stěžovali na množství heren a nevhodnost umístění videoterminálů (např. na poštách, nádražích), dále pak na nedostatek specializovaných pracovišť pro patologické hráče a na málo podpůrných programů, které oproti nim mají drogově závislí (např. chráněné bydlení).

V závěru práce je zpracována statistika gamblerů za rok 2008, kde se ukázalo, že mezi léčenými v tom roce byli i dvě ženy.

Přínosem bakalářské práce je souhrn informací o dané problematice a poukázání na nulový počet zařízení v Českých Budějovicích, která by se zabývala specializovanou pomocí pro patologické hráče, ale i na nevedení statistik v oblasti kriminality gamblerů, vězeňství atd.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BAKALÁŘ, P. *Psychologie Romů*. Praha: Votobia, 2004. ISBN 80-7220-180-8
- DICKERSON, M., O'CONNOR, J. *Gambling as an Addictive Behaviour. Impaired kontrol, Harm Minimisation, Treatment and Prevention*. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 0-521-84701-X
- FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie. Analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2781-3
- HÁLA, J. *Psychosociální práce s maladjustovanými osobami*. České Budějovice: Jihočeská Univerzita, 2005. ISBN 80-7040-815-4
- HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005
- CHALUPOVÁ, R., LUKEŠ, V. *Diagnóza patologické hráčství*. Č. Budějovice: Pedagogické nakladatelství, 1997.
- KOHOUT, P. *Jsem hazardní hráč*. Praha: Grada Publishing, spol. s r.o., 2000. ISBN 80-7169-958-6
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Primární prevence sociálně patologických jevů v pedagogické praxi*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E.Purkyně – PF. ISBN 80-7044-583-1
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Sociálně patologické jevy u dětí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. ISBN 80-86008-74-6
- NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. rozšířené vydání, Praha: Sportpropag, 1999
- NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislosti*. Praha: Portál, 2000.
- NEŠPOR, K. *Už jsem prohrál dost*. Praha: Sportpropag, 2006.
- NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Bažení (craving). Společný rys mnoha závislostí a jeho zvládnutí*. Praha: Sportpropag, 1999.
- PRESL, J. *Drogová závislost*. Praha: Maxdorf, 1994.
- SMITH, J.M. *Říkejte ne s úsměvem. Nejoblíbenější kniha asertivních metod*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny s.r.o., 2003. ISBN 80-7106-590-0
- VŘEŠTÁL, A. *Lichva a úrok ve světle mravouky katolické*. Praha: V. Kotrba, 1899
- VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. ISBN 80-244-0337-4

<http://www.anonymgambler.czweb.org/>

<http://www.asociacecasin.cz>

<http://www.c-budejovice.cz/cz/magistrat/> - vyhlášky

<http://www.drogy-info.cz>

<http://www.gamblerhelp.webnode.cz/>

<http://www.gamblingstop.czweb.org>

<http://www.mfcr.cz>

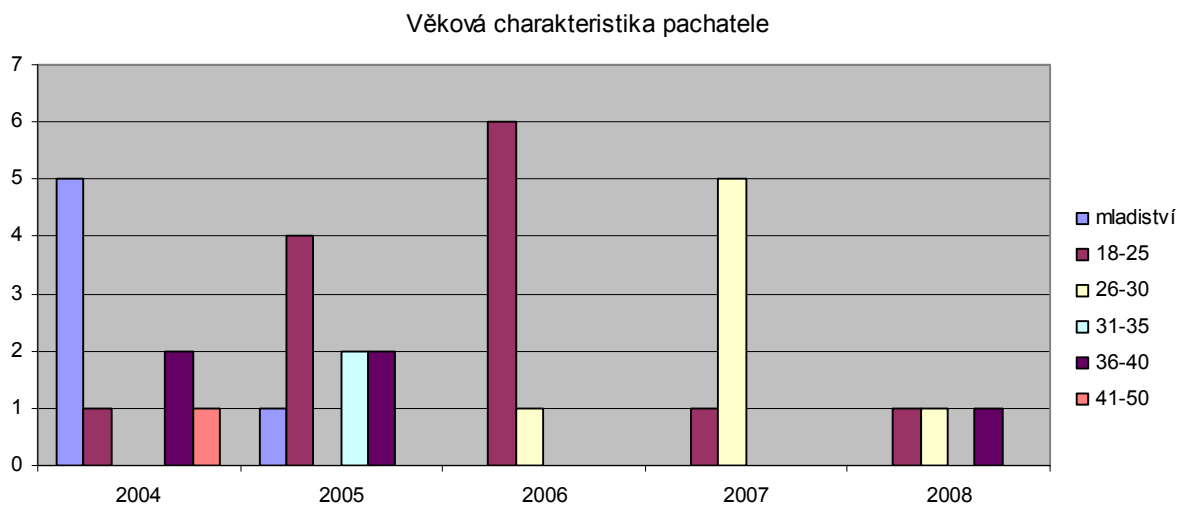
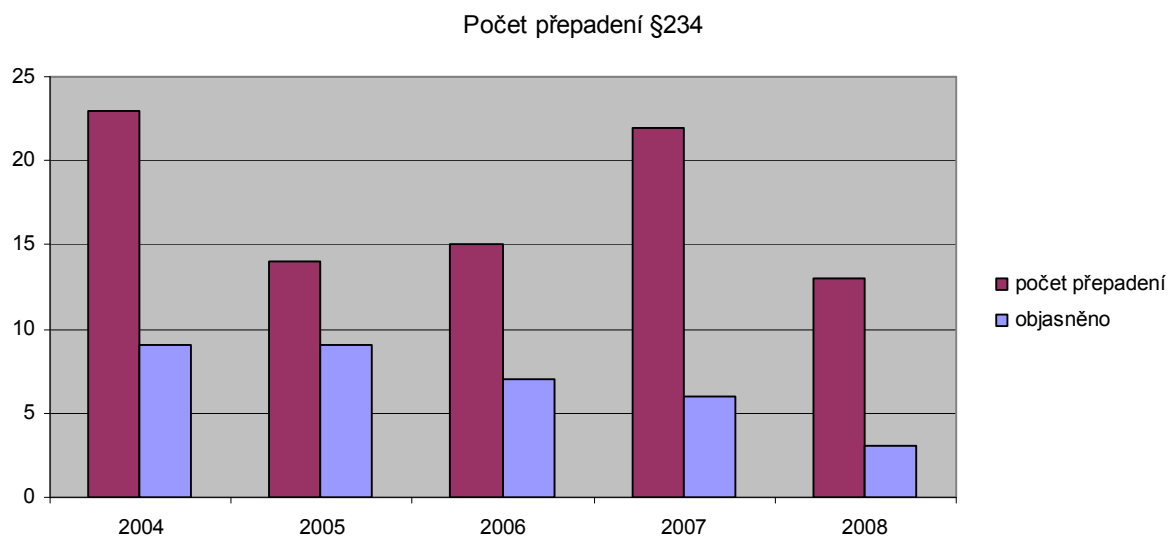
MEDICÍNA r.11/č.VII. str. 3, 20.12.2000 – dostupné na: <http://www.zdrava-rodina.cz/med>

BALÁŽOVÁ, J. *Rozhlasová beseda*. z 22.10.2008. Dostupné na <http://www.rozhlas.cz/cro6/>

KADLECOVÁ, K. Poker a milióny. *Reflex*, 2009,č.19

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Počet přepadení v Českých Budějovicích a věkové rozhraní pachatelů

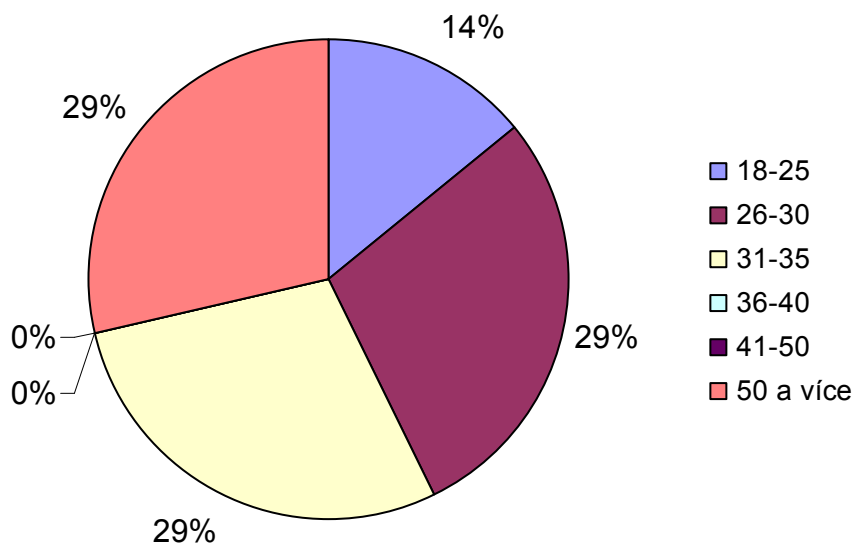
Příloha č. 2 - Dotazník

- 1) Kolik je Vám let?**
- 2) Jaké je Vaše povolání?**
- 3) Jakého jste dosáhl/a nejvyššího vzdělání?**
- 4) Jaké je Vaše rodinné zázemí?** (např. rozveden, rodiče rozvedeni...)
- 5) Proč jste začal/a hrát?**
- 6) Jaký typ hry hrajete?** (např. automaty, ruletu, karty, sázení na koně...)
- 7) V čem je pro Vás vaše hra zajímavá?**
- 8) Hrajete rádi i počítačové hry?**
- 9) Máte nějaké zdravotní komplikace spojené s hrou?** (např. zrak, páteř, hlava)
- 10) O co všechno jste hrou přišel/a?**
- 11) Měl/a jste kvůli hře problémy se zákonem?**
- 12) Proč jste se rozhodl/a abstinovat?** (např. donutila mne rodina, sám jsem chtěl...)
- 13) Co je Vaším spouštěčem?**
- 14) Co Vás bude držet, abyste nerecidivoval/a?**
- 15) Jste věřící?**
Pokud ano – myslíte, že Vám víra pomůže v abstinenci?
- 16) Domníváte se, že jógou lze překonat touhu po hře**
- 17) Myslíte si, že je v ČR dostatek léčebných zařízení pro patologické hráče a že je na trhu dost informací o tomto problému?**

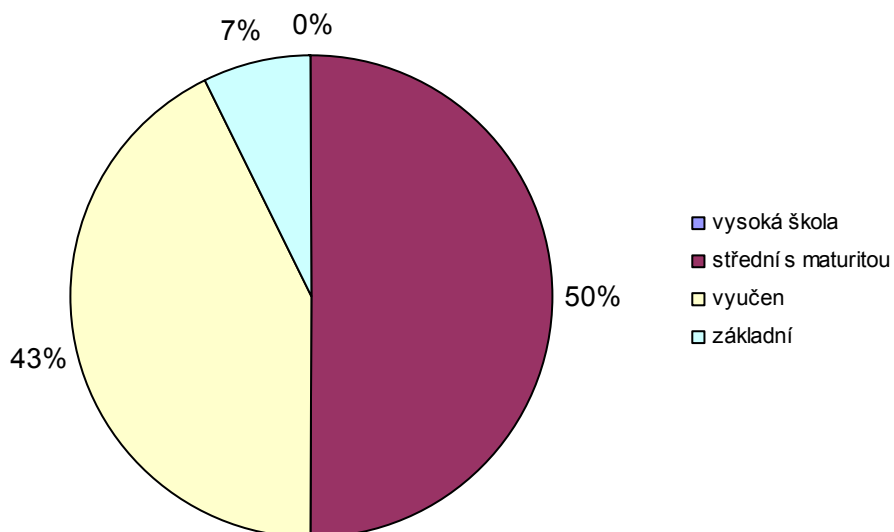
Doplňující otázka – proč jste si vybral právě toto zařízení?

Příloha č. 3 - Grafy

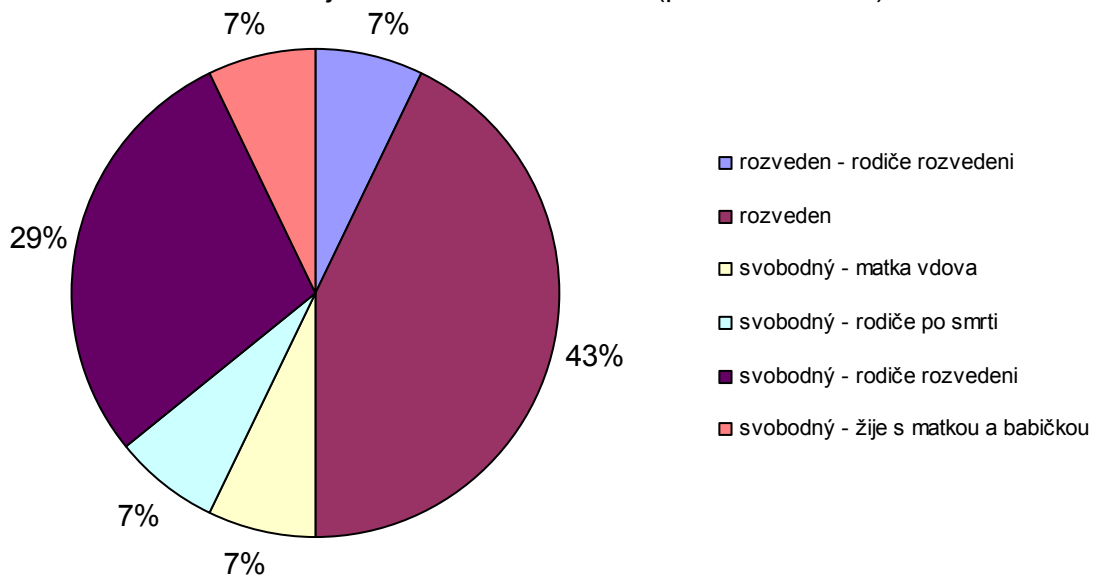
Kolik je Vám let?

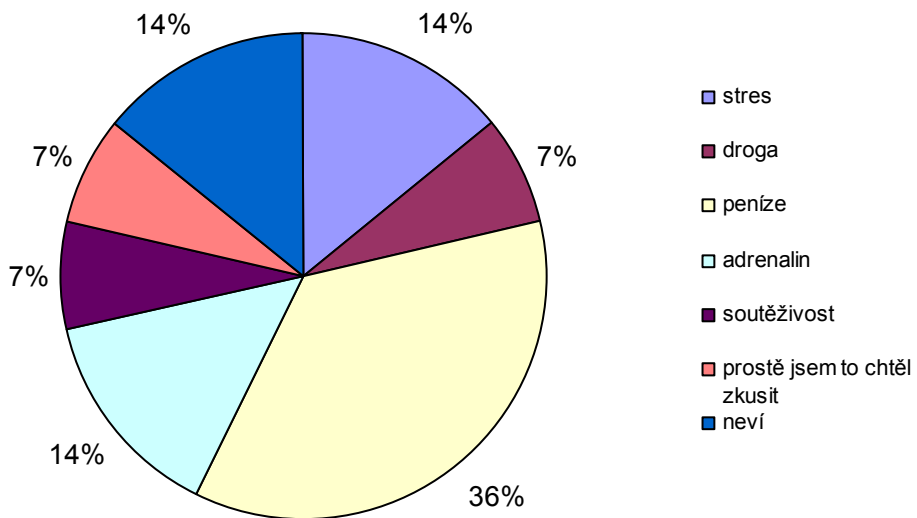
Jakého jste dosáhl/a nejvyššího vzdělání?

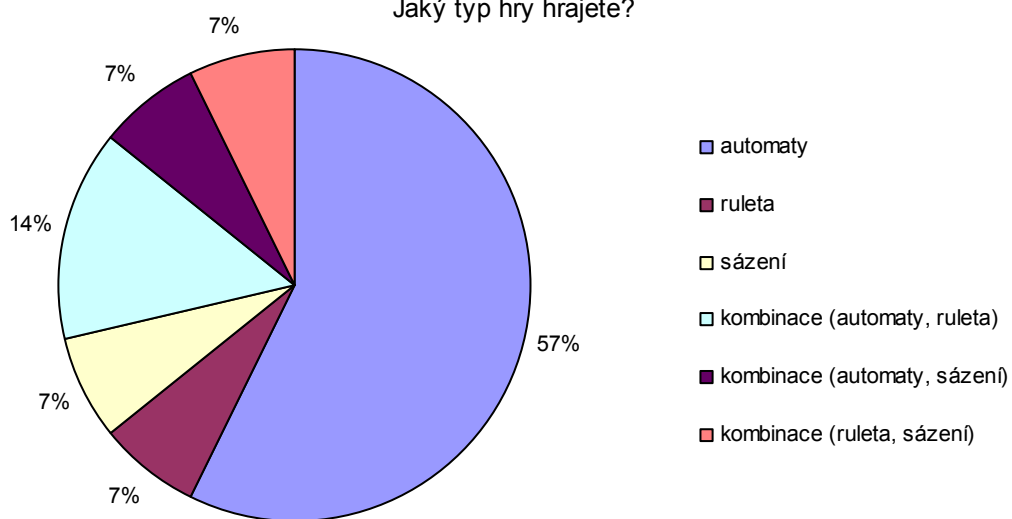
Jaké je Vaše rodinné zázemí? (příčina/následek)

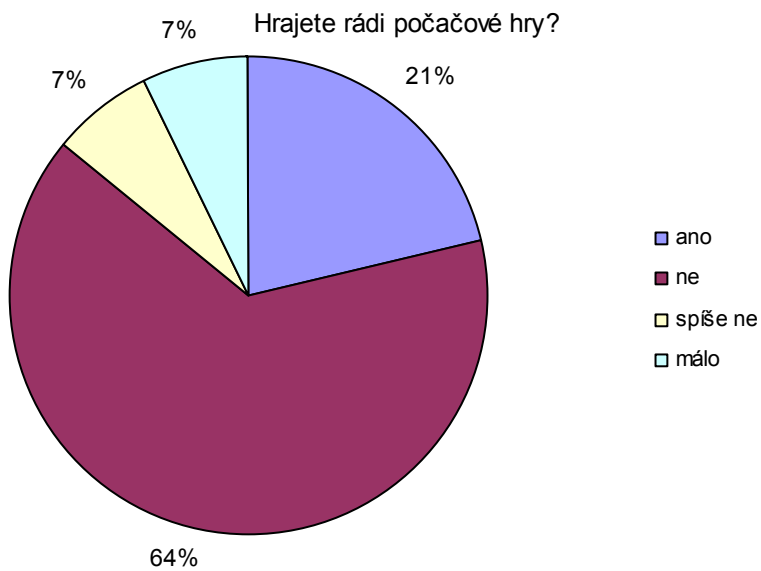
Jaké je Vaše rodinné zázemí? (příčina/následek)

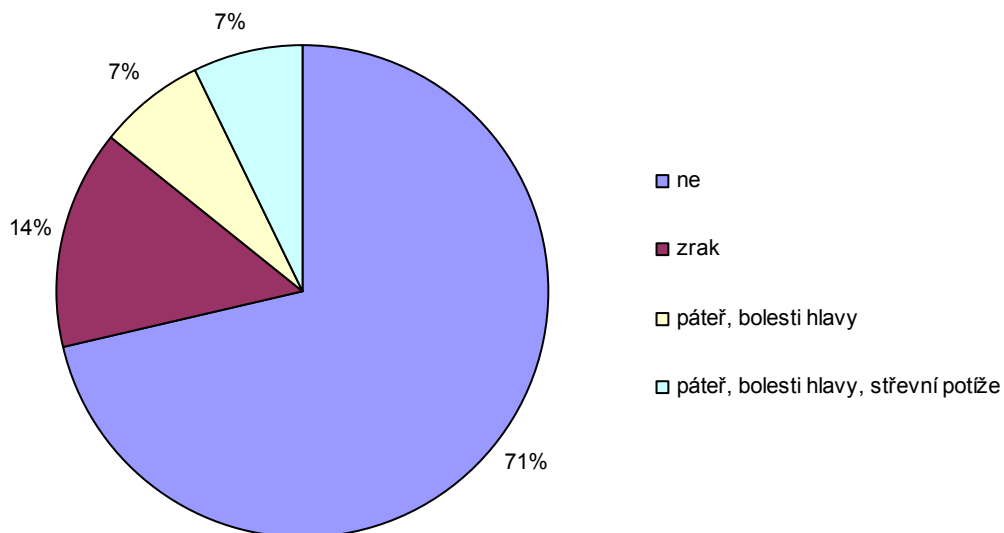
Jaký typ hry hrajete?

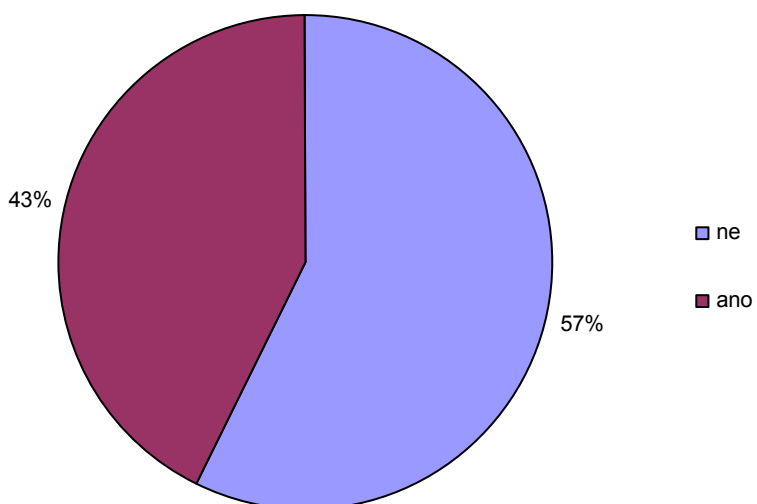
Hrajete rádi počítačové hry?

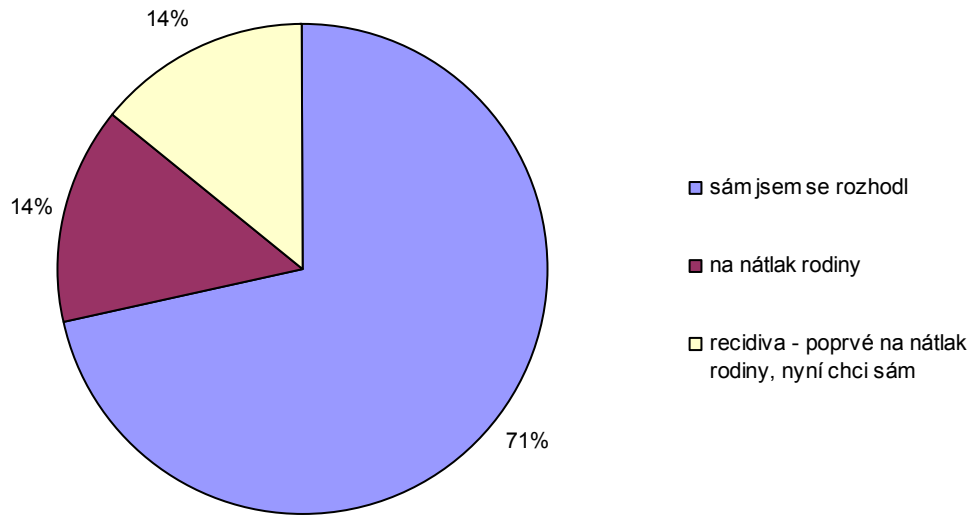
Máte nějaké zdravotní komplikace spojené s hrou?

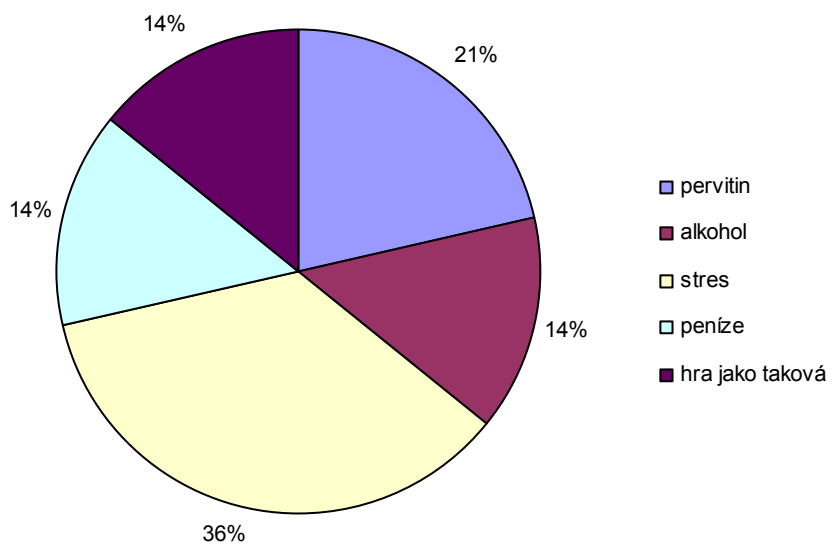
Měl/a jste kvůli hře problémy se zákonem?

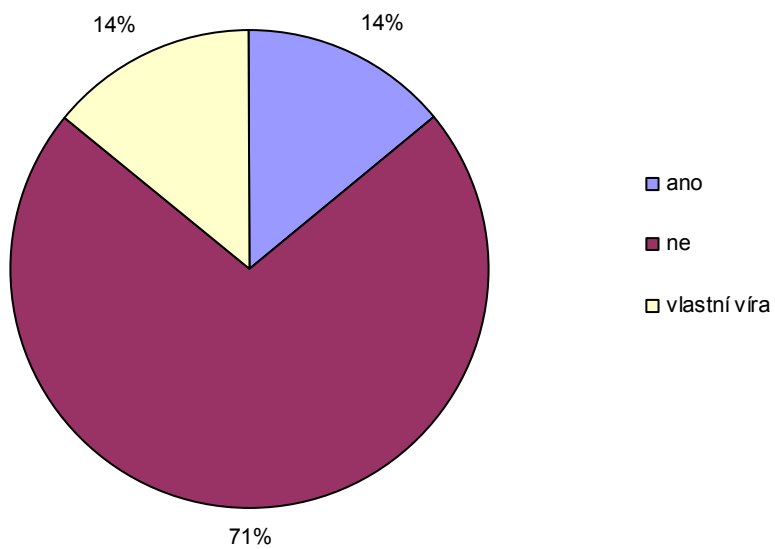
Proč jste se rozhodl/a abstinovat?

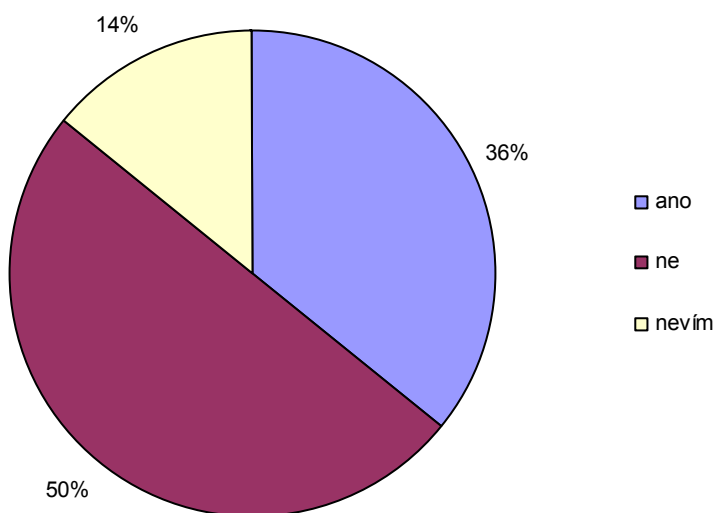
Co je Vaším spouštěčem?

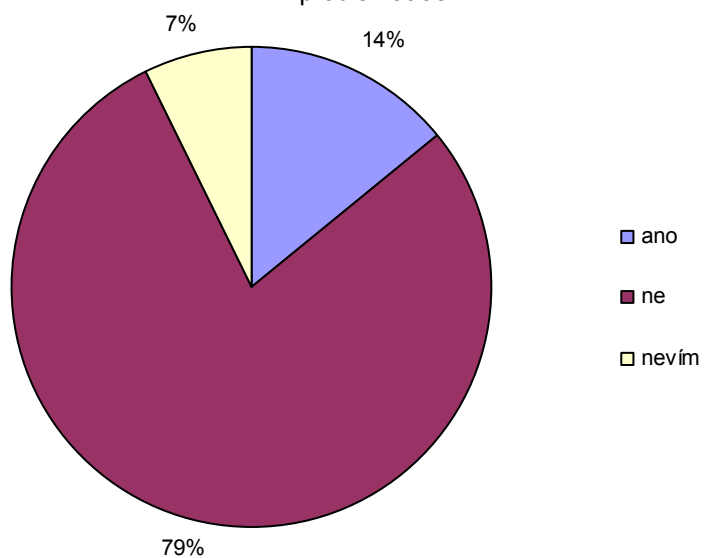
Jste věřící?

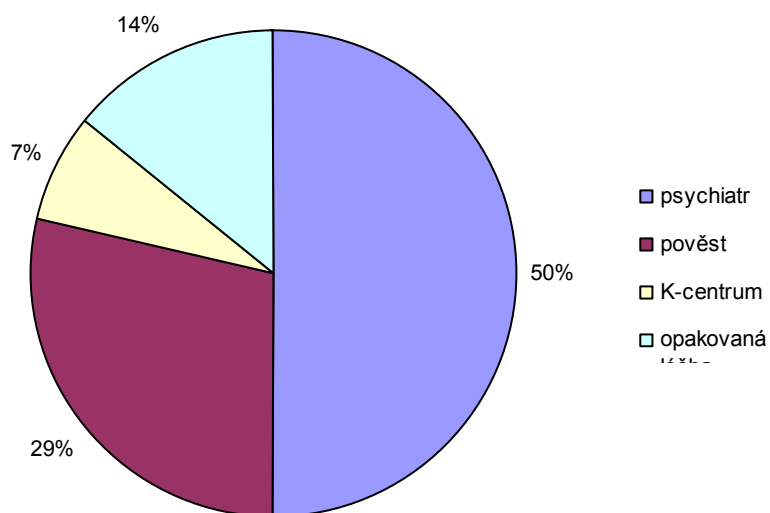
Domníváte se, že jógou lze překonat touhu po hře?

Myslíte si, že je v ČR dostatek léčebných zařízení pro patologické hráče a potřebných informací k dané problematice?

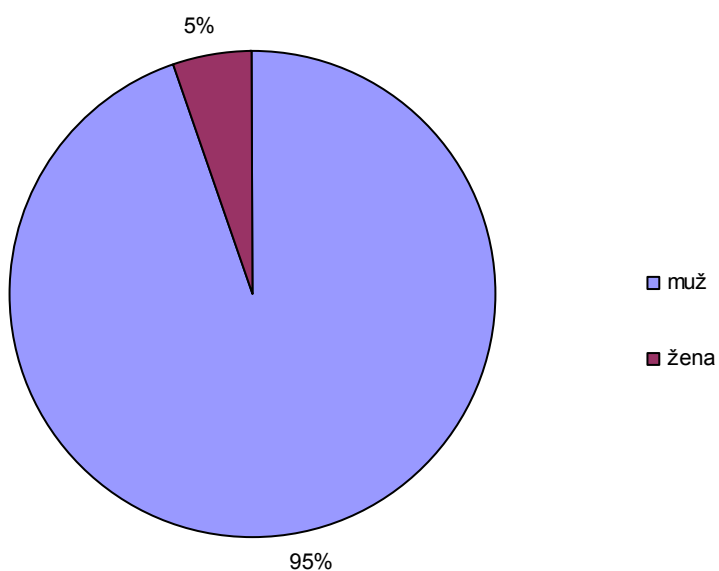

Proč jste si vybrali léčebnu Červený Dvůr?

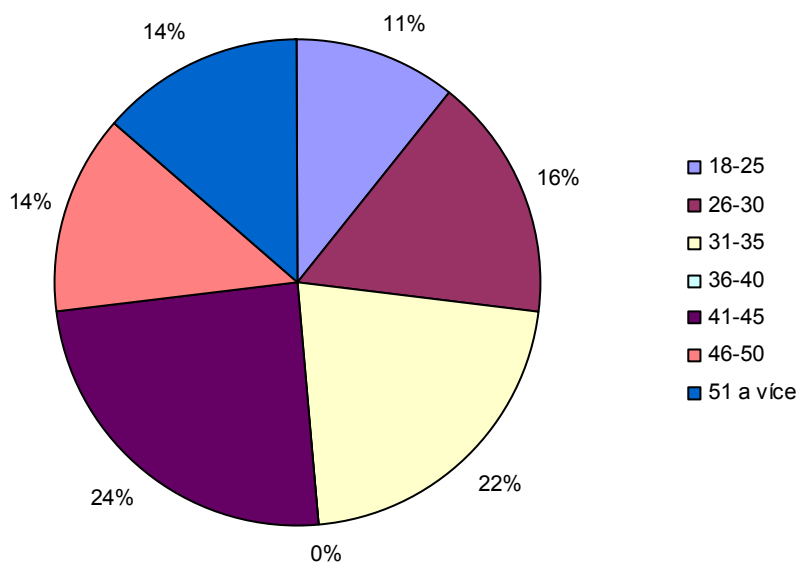

Příloha č. 4 - Statistika psychiatrické léčebny Červená Dvůr 2008

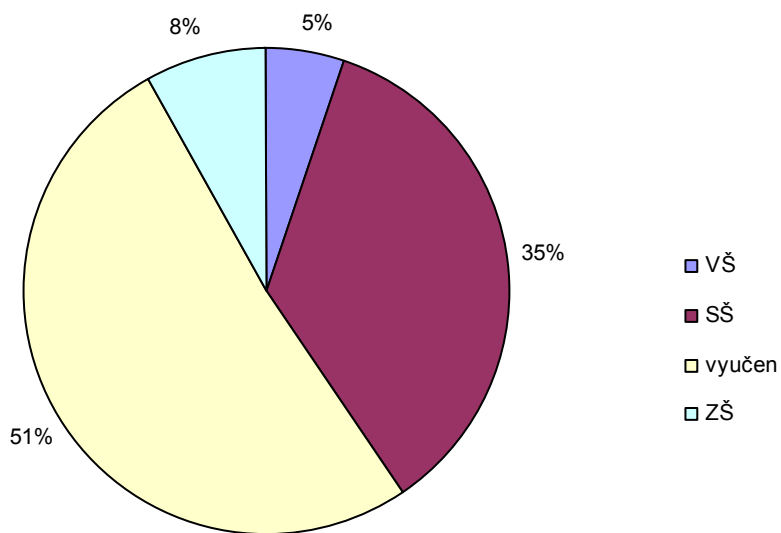
Charakteristika klientely dle pohlaví

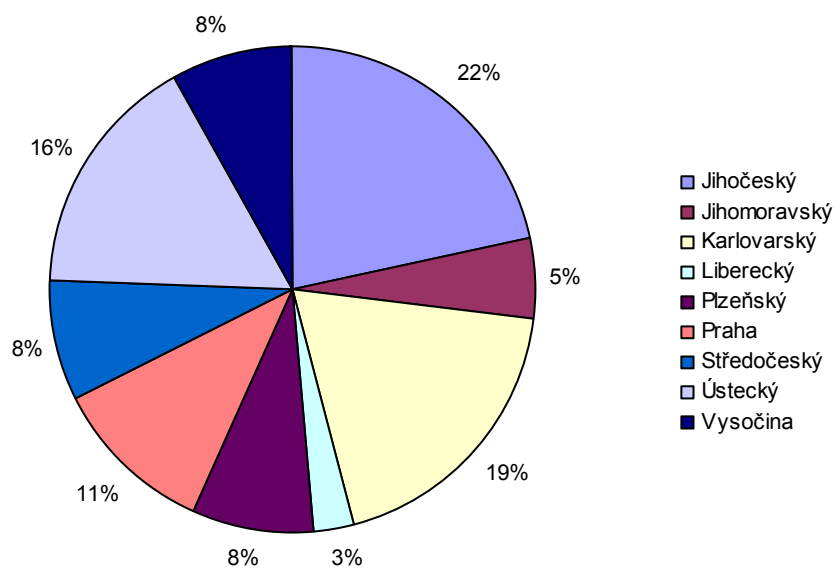
Věková charakteristika

Dle dosaženého vzdělání

Krajové zastoupení

ABSTRAKT

NOVOTNÁ, V. *Gambler v Českých Budějovicích*. České Budějovice 2009. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce RSDr. Ján Mišovič, CSc.

Klíčová slova: patologické hráčství, výherní automat, herna, kriminalita, recidiva, motivace

Bakalářská práce se týká problému patologického hráčství, jeho příčin i následků. Teoretická část se zabývá definicí patologického hráčství a jeho dopadem na rodinu i společnost. Vzhledem k zaměření práce na herny a výherní automaty, je zde zmíněna i historie výherního automatu, propojení heren a kriminality při spolupráci s POLICIÍ ČR.

Dále se v teorii zmiňují o peněžních částkách, které z provozování výherních automatů získalo město České Budějovice v roce 2008. A v neposlední řadě píšou o léčbě, prevenci a klíčových zařízeních, kam se může hráč či jeho blízcí obrátit v Českých Budějovicích o pomoc.

Praktickou část mám rozdělenou na dvě části. První část jsou tři kazuistiky, na kterých demonstrují konkrétní osudy lidí, jimž gambling zničil život. Druhá část je pak vyhodnocením sběru dat v psychiatrické léčebně Červený Dvůr, se kterou jsem na práci spolupracovala. Doplněno je to statistikou gamblerů a jejich složením v léčebně za rok 2008. Výzkum se týká věku, povolání, víry a životních osudů hráčů. Zejména otázek, proč začali hrát, co hrají a proč se rozhodli přestat.

ABSTRACT

NOVOTNÁ, *Gambler in České Budějovice*. České Budějovice 2009. Bachelor thesis. The University of South Bohemia in České Budějovice, Theological Faculty, Department of Practice Theology. Supervisor of the bachelor thesis is RSDr. Ján Mišovič, CSc

Key terms: pathology of gambling, gambling machine, gambling club, criminality, recidivation, motivation

My thesis deals with problems of pathology of gambling, both its causes as well as its consequences. Theoretic part describes pathology of gambling and its impact on family life as well as on whole society. History of gambling machines and gambling club chains are also mentioned. Records of criminality are gained from POLICE of the Czech Republic.

Amount of money for town České Budějovice earned in year 2008 by gambling machines is introduced in theoretic part. Further I describe therapy, prevention and key places in České Budějovice where gamblers or their families can apply for help.

Practical part is divided into two sections, where first section contains three case reports demonstrating concrete life of people ruined by gambling. I also collaborated with psychiatry clinic Červený Dvůr, in fact the second section of practical part is evaluation of data gained there. At the conclusion there is a survey of gamblers and report of this specific social group. Gathered data show age, profession, belief and details of life. My focus is given to reasons why gamblers started playing, what exactly they were playing and why they decided to stop.